

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra právních dějin

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Notářství v 2. pol. 19 st. v Plzeňském kraji

Zpracovala: Petra Altmannová

Vedoucí práce: JUDr. et Mgr. Vendulka Valentová

Studijní program: M6805 Právo a právní věda

Studijní obor: Právo

Plzeň 2014

Prohlášení

Prohlašuji tímto, že jsem tuto diplomovou práci na téma Notářství v 2. pol. 19. století na Plzeňsku v letech 1848 – 1918 zpracovala sama pouze s využitím pramenů v práci uvedených.

Plzeň, březen 2014

.....
Petra Altmannová

Poděkování

Chtěla bych poděkovat JUDr. et Mgr. Vendulce Valentové za odborné vedení a pomoc při zpracování této práce.

Obsah

ÚVOD	1
1. POSTAVENÍ NOTÁŘŮ V ČESKÝCH ZEMÍCH 1848 – 1918.....	3
1.1. Notářství do roku 1850	3
1.2. Notářství v letech 1850 – 1871.....	4
1.3. Notářství v letech 1871 – 1918.....	9
2. SPOLKOVÁ ČINNOST NOTÁŘSKÁ.....	12
2.1. Lokální notářské komory.....	13
2.2. Rakouský spolek notářský.....	13
2.3. Právnícká jednota v Praze.....	14
2.4. Spolek Všehrd.....	14
2.5. Jednota notářů v království Českém.....	14
2.6. Spolek notářů československých.....	15
2.7. Spolek pro vdovy a sirotky notářů v království Českém.....	15
3. CHARAKTERISTIKA PLZEŇSKÝCH DĚJIN V LETECH 1848 – 1918	17
4. NOTÁŘSTVÍ NA PLZEŇSKU 1848 – 1918 (ZVLÁŠTNÍ ČÁST).....	21
4.1. Seznam notářů v Plzeňském kraji	21
4.2. Plzeňští notáři.....	23
4.3. Popis notářské činnosti Leopolda Šefla	36
4.4. Srovnání plzeňských notářů s plzeňskými advokáty	47
4.5. Mimoplzeňští notáři	53
4.6. Notářství v Manětíně.....	54
4.7. Notářství v Kralovicích	55
ZÁVĚR.....	58
RESUMÉ.....	60
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	60

Úvod

Při výběru diplomové práce jsem byla z tohoto tématu nadšená. Od začátku studia na právnické fakultě v Plzni vypomáhám v advokátní kanceláři v Plzni a o advokátní praxi mám už jasnou představu. Notářství mě láká přece jen více než advokacie, proto jsem si během studia zapisovala předměty o historii a notářství a výběr diplomové práce byl proto jasný.

Cílem mé práce je popsat notářskou historii od starověku až po rok 1918. Vyzdvihnout některé notáře, kteří působili na Plzeňsku v letech 1848 – 1918 a popsat některé důležité momenty historie města Plzně v 2. pol. 19. století.

Diplomová práce je rozdělena na čtyři kapitoly, které se dělí na další podkapitoly.

První kapitola popisuje vývoj notářství od počátku starověku až do druhé poloviny 19. století. Tato kapitola je dále rozdělena na historii notářství v Českých zemích do roku 1850, dále na notářství v letech 1850 – 1871 a na notářství v letech 1871 – 1918.

Ve druhé kapitole jsou vymezeny některé notářské spolky, které v Českých zemích působily v letech 1848 – 1918, jako například Rakouský spolek notářů, Spolek Všehrd, Právnická jednota v Praze, Spolek pro vdovy a sirotky.

Třetí kapitolu věnuji historii města Plzně.

Ve čtvrté kapitole se zabývám významnými notáři v Plzeňském kraji. Nejprve uvádím seznam notářů rozdělený dle notářských obvodů. Další podkapitolou jsou medailonky o jednotlivých notářích, jako byli notáři Adler, Karlík, Schreiner či Pankraz. V ostatních podkapitolách popisují činnost notáře Leopolda Šefla a jeho notářský spis - smlouvu svatební a dědickou, srovnávám notáře s advokáty v této době na Plzeňsku a blíže popisují notářství v Kralovicích a notářství v Manětíně.

Navštívila jsem Státní oblastní archiv v Plzni, Státní okresní archiv Plzeň – jih (pracoviště Blovice a Nepomuk), Státní okresní archiv Plzeň – sever (pracoviště Plasy). V těchto archívech jsem našla pouze jména notářů, kteří působili v těchto oblastech a jejich notářské spisy.

Při procházení notářských spisů bylo zřejmé, že hlavní činností bylo sepisování různých smluv, například svatebních, dědických, darovacích, o věnu či o právních jednáních slepců.

Představovala jsem si psaní diplomové práce jako příjemné návštěvy archivů, kde se dozvím spoustu zajímavostí, které pro svoji práci použiji. Bohužel vystřízlivění z mého nadšení přišlo brzy. Během svého bádání o notářích v 2. polovině 19. st. na Plzeňsku jsem se setkala s tvrdým nezájmem pomoci mi najít informace o mém tématu, jak ze strany některých archivů, tak bohužel i ze strany Notářské komory v Praze, která mi odmítla poskytnout informace k mé práci s odůvodněním, že takové informace nevedou. Tato reakce překvapila nejen vedoucí mé práce JUDr. et Mgr. Vendulku Valentovou, ale i JUDr. PhDr. Stanislava Balíka, se kterým jsem psaní diplomové práce také konzultovala.

1. Postavení notářů v českých zemích 1848 – 1918

1.1. Notářství do roku 1850

Institut notářství je prastarého původu. První zmínky nacházíme již u Židů, Egyptanů či Asyřanů, kteří se zabývali psaním a ověřováním listin. Řekové měli pro úředníky, kteří vykovávali notářskou činnost vytvořený čestný úřad. Vlastní instituce notářství se vyvinula až u Římanů, kde sepisovali protokoly a listiny jen vážení muži.¹

Římské právo upravovalo poměry osob, které pro jiné osoby vyhotovovaly především právní listiny. Římské právo pro tyto osoby mělo označení tabellioni. Tabellioni nebyli úředníky, ale na jejich činnost dohlížel městský prefekt, který měl pravomoc zbavit je funkce v případě porušení předpisů. Přesnou definici tabellionů stanovil již Ulpianus, kterou císař Justinián pozměnil a upravil práva a povinnosti tabellionů. Listiny vyhotovované tabelliony sama o sobě neosvědčovala svůj obsah, ten byl osvědčen notářem a svědky listin. Po zániku říše římské nastává samostatný vývoj funkce notáře. Různý vývoj notářství probíhal v Itálii, Francii, Německu, Rusku, Španělsku, Rakousku a Československu.²

Ve středověku v českých zemích působili soudní písaři, jejichž úkolem bylo zapisovat průběh jednání, provádět zápisy do zemských či jiných desek. Soudní písaři museli být k výkonu své funkce znalí práva. Byli označováni no-ratius terrae, protonotarius, vicenotarius.³

Do českých zemí se notářství dostalo ve 13. století z Itálie v důsledku recepce římského práva, kdy se zintenzivňoval styk s Itálií. Dalším aspektem byli němečtí kolonisté, kteří si sebou přinášeli německé právo, které již bylo ovlivněno římským právem. Významnou osobností spjatou s rozvíjením notářství byl italský

---

¹HÁCHA Emil, WEYR František, HOETZEL Jiří, LAŠTOVIČKA Karel a HAVELKA Jiří. *Slovník veřejného práva československého*. Brno: Polygrafia - Rudolf M. Rohrer, 1932. II., str. 957

²BRÁZDA Jiří, BÉBR Richard a ŠIMEK Pavel. *Notářství: jeho vývoj, organizace a pravomoc*. ACADEMIA Praha, 1976. ISBN 509-21-826, str. 10

³SCHELLE, Karel a Jaromír TAUCHEN. *Historie notářství v dokumentech*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing ve spolupráci s The European Society for History of Law, 2012. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-87475-23-2.

právník Henricus de Isernia (Jindřich z Isemie), který je považován za prvního veřejného notáře. V Praze na Vyšehradě založil první školu, jejímž oborem bylo umění skládat listiny.

Za císaře Karla IV. se zavedly notářské zkoušky a sám Karel IV. si vyhradil právo jmenovat notáře. Roku 1512 zavedl Ferdinand I. do českých zemí první notářský řád císaře Maxmiliána. Tento notářský řád zrušil roku 1781 císař Josef II., který současně stanovil, že veřejnými listinami jsou pouze směnečné notářské protesty. Zrušení notářského řádu roku 1781 mělo za důsledek, že se rozrůstalo pokoutnictví, proto bylo 29. září 1850 císařským patentem č. 366 znovu zavedeno notářství.⁴

Do roku 1848 prakticky notáři jako samostatná součást sociální struktury neexistovali. Prvním, kdo upozornil císaře Ferdinanda na zavedení notářství, byl Nejvyšší soud. Příprava notářského řádu byla zahájena až v roce 1849, po ustoupení revolučních událostí. Ke vzniku notářství přispěl zánik patrimoniálních úřadů a celková reforma justičního systému. Proces vývoje notářství byl zahájen za ministra práv Antonína rytíře Schmerlinga roku 1849 a završen byl notářským řádem až roku 1871.

1.2. Notářství v letech 1850 – 1871

Notářství se do této doby nacházelo ve velmi špatném stavu a to díky špatné právní úpravě. Činnost notářů byla roku 1781 omezena jen na směnečné protesty a tím výdělek, který by jinak připadl notářům, připadl na advokáty a pokoutníky. Tuto nepříznivou situaci bylo nutno řešit, a proto byl pro Rakousko v roce 1850 vyhlášen císařský patent č. 51 a spolkový patent č. 253/1852, který upravoval obchodní společnosti. Návrh na zřízení notářství předložil ministr spravedlnosti dr. Antonín Schmerling dne 30. dubna 1850. Dne 9. května 1850 císař nařídil vypracování návrhu zákona. Návrh zákona byl předložen již 27. srpna 1850 a dne 29. srpna 1850 č. 366 byl notářský řád zaveden pro Čechy, Moravu, Slezsko, Horní a Dolní Rakousy, Solnohradsko, Štýrsko, Korutany, Kraňsko,

---

⁴HÁCHA Emil, WEYR František, HOETZEL Jiří, LAŠTOVIČKA Karel a HAVELKA Jiří. *Slovník veřejného práva československého*. Brno: Polygrafia - Rudolf M. Rohrer, 1932. II., str. 956

Gorici, Gradišku, Istrii, územní města Terstu, Tyroly a Vorarlbersko. Notářský řád č. 366 byl vypracován dle francouzského vzoru. Notářský řád, který se stal základem notářství pro Rakousko, nebyl hodnocen příliš kladně. Notářům byly vráceny činnosti, které dosud vykonávali patrimoniální úředníci. Díky úbytku práce a příjvů se z patrimoniálních úředníků stali soudní úředníci. Tito soudní úředníci společně s advokáty spatřovali v nezávislých notářích konkurenci. Notáři se stali přebytečnými úředníky. Roku 1850 opustili státní službu a mezi obyvateli si nezískali důvěru. Notářský řád z roku 1850 nedával naději na zlepšení situace. V notářském řádu bylo obsaženo, že k vkladu do veřejných knih je nutný notářský zápis nebo autentické vyhotovení či vyjmenované jednotlivé úkony, ke kterým se vyžadoval notářský spis. Bohužel článek II. uvozovacího zákona k notářskému řádu odložil činnost notářů na přijetí zvláštních nařízení pro jednotlivé země, až bude dostatečný počet notářů. Ani veřejnost nebyla nakloněna notářům z důvodu zdlouhavých postupů při vyřizování spisů.

Notářský řád svěřil notářům výlučnou pravomoc sepisovat spisy, kterým zákon přikládal zvláštní účinky. Tyto listiny měly mít moc listin veřejných a silnější postavení mezi důkazy. Jako důkaz mohly listiny být vyvráceny za situace, kdy se prokázalo, že listina byla sepsána úmyslně nesprávně, byla zfalšována, či byla předložena listina, která se neshoduje s originálem. Nezbytnou podmínkou platnosti právních úkonů kromě směnečných protestů, osvědčení u smluv svatebních, kupních, směnných, důchodových, půjčovacích, potvrzení o věnu, dlužných úpisech mezi manžely, smlouvách darovacích uzavřených bez skutečného odevzdání, písemných smlouvách uzavíraných osobami slepými, hluchými, které neumějí psát, němými, které neumějí číst a psát, jednání při posledních pořízení osob, pokud je nepodepsaly vlastní rukou, byl notářský spis.

Notářské listiny byly platné nejen v okrese, ve kterém notář vykonával svoji činnost, ale i jich mohlo být použito mimo okres jeho působnosti. Platnost notářských listin přezkoumával jen soud. Další činností notářů bylo ověřování podpisů, dat listin, správnost přepisů a překladů. Notáři mohli brát listiny do úschovy kromě listin, které vyhotovili sami. Notáři měli působit jako soudní komisaři v řízeních o vyjednávání pozůstalosti a dalších sporných a nesporných řízeních.

Podmínky funkce notáře dle notářského řádu č. 366/1850:

- rakouské občanství,
- zletilost,
- způsobilost k právním úkonům,
- bezúhonnost,
- znalost jazyka okresu, ve kterém měl působit,
- úspěšné složení advokátní nebo notářské zkoušky.

Již od roku 1850 bylo povolání notáře neslučitelné s výkonem placeného státního úřadu, advokacie, obchodem a zprostředkováním, jednatelstvím nebo komisionářstvím. Počet notářů v jednotlivých korunních zemích byl stanoven nařízením. Notářské úřady byly určeny obvody okresních soudů. Jednotlivé notáře jmenoval ministr práv. V případě uvolněného místa notáře, byl vypsán místně příslušnou notářskou komorou konkurs.

Každý notář musel před začátkem výkonu své činnosti složit kauci notářské komoře. Kauce sloužila jako jistota k zajištění náhrad a plateb, v případě dobrovolného nesplnění nějaké povinnosti při výkonu notářské činnosti.

Notářské oprávnění vzniklo složením přísahy, předáním úřední pečeti a zápisu do seznamu notářů. Jakmile notář složil přísahu a byl zapsán do seznamu notářů, byl mu udělen prezidentem vrchního soudu zřizovací dekret.

Notářský řád č. 51 z roku 1850 obsahoval ustanovení, kde byly podrobně popsány práva a povinnosti notáře při výkonu své činnosti, náležitosti jednotlivých úkonů, obsahové náležitosti listin, které sám vyhotoví a způsoby zániku notářského oprávnění. Zvláštní kapitola se zabývá odměnou notáře, která se stanovovala tarifem. Notářský řád upravoval i archivování notářských spisů a pečeti. Notářský archiv se nacházel v sídle každého vrchního soudu, který řídil ředitel archivu. Ředitel notářského archivu měl být zasloužilý notář, prakticky se jím stávali radové příslušných sborových soudů.

Notářské komory spravovaly záležitosti notářů. Notářské komory byly zřizovány v sídlech vrchních soudů zemských.

Notářský řád č. 51 z roku 1850 byl první moderní úpravou notářského povolání v českých zemích. Počátkem července 1850 se změnila organizace soudnictví.

Notářský řád z roku 1850 nesplnil očekávání obratu notářství k lepšímu. Dne 21. května 1855 došlo k přijetí nového notářského řádu. Nová úprava notářského řádu vycházela ze stejného konceptu jako notářský řád č. 51/1850. Cílem vydání nového notářského řádu bylo pozvednout postavení notářů a zájmy jejich klientů. Tento cíl se uskutečnit nepodařilo. Nový notářský řád opět svěřil pravomoc notářům sepisovat veřejné listiny o právních jednáních, zajišťovat úschovy či vydávat osvědčení o určitých právních věcech. Novinkou bylo, že listiny vyhotovené notářem dle nového notářského řádu byly nadány veřejnou vírou. Na žádost mohli notáři sepisovat soukromé listiny, spisy v nesporných věcech, podávat podání k soudu, a to vše za úplatu, která se řídila dle advokátních přepisů. Notářský řád stanovil povinnost notáře právní úkony činit poctivě, pilně, bedlivě, měl se zdržet zakázaného a předstíraného jednání a neměl zbytečně zvyšovat útraty klientů a zaneprázdnňovat úřady. Nový notářský řád už neobsahoval ustanovení o výčtu právních jednání, ke kterým je potřeba notářského spisu, aby se staly platnými.

Podmínky funkce notáře dle notářského řádu č. 94/1855:

- rakouské občanství,
- věk minimálně 24 let,
- křesťanské náboženství,
- způsobilost k právním úkonům,
- bezúhonnost,
- znalost jazyka okrsku soudu první instance,
- úspěšné složení advokátní nebo notářské zkoušky,
- v případě soudcovské zkoušky musel vykonat jednoletou praxi.

Notářem se nemohl stát ten, kdo byl obviněn či shledán vinným ze zločinů, některých přečinů a přestupků. Stejně jako u notářského řádu č. 51/1850 byl výkon notářské činnosti neslučitelný se službou v placeném státním úřadě, advokacii, podnikání v obchodě, zprostředkováním a komisionářstvím. Výjimkou byl výkon advokacie na venkově a ve městech, kde nesídlil zemský soud. Notář vykonával působnost pouze v okrsku soudu první instance, pro který byl jmenován. Jmenování notářů do úřadů měl na starost ministr práv, který jmenoval notáře na základě vyhlášených konkurzů. Součástí jmenování nového notáře bylo

obdržení dekretu, složení kauce a žádost o schválení pečeti. Poté následovalo složení přísahy u vrchního soudu zemského a předání podpisových vzorů. Pokud ve lhůtě tří měsíců od jmenování notáře do úřadu nedošlo ke složení přísahy, či neotevření kanceláře, mělo se za to, že se notář svého místa vzdal.

Zánik notářského oprávnění:

- vzdání se úřadu,
- přijetí neslučitelného úřadu s notářstvím,
- pozbytí rakouského občanství,
- nedoplnění kauce,
- spáchání zločinu, přečinu, přestupku.

Vrchní soud rozhodoval o ukončení činnosti notáře. Notář, který nesplnil podmínky pro vykonávání činnosti, se mohl odvolat k ministroví práv.

Nový notářský řád se také věnoval kaucím, jejichž výše byla odstupňovaná dle velikosti sídla notáře od 1. 000 – 8. 000 zlatých. Kauce byla stejně jako u předchozího notářského řádu používána k zajištění náhrad plateb notáře vzniklých při výkonu notářské praxe.

Notářský řád dále upravoval například notářské spisy, notářské listiny, závěti sepsané notářem nebo před notářem, vydávání vyhotovení, vysvědčení, osvědčování, legalizaci podpisů, směnečné protesty nebo přijímání úschov.

Každý soud první instance zřídil ve svém sídle archiv, ve kterém se shromažďovaly spisy a pečeti notářů, kteří byli po smrti nebo už nevykonávali činnost notáře.

Notářská komora vedla seznamy notářů i notářských praktikantů, dále pečovala o čest a důstojnost notářského stavu, organizaci notářských úřadů, navrhovala právní předpisy, povolovala nepřítomnost notáře v úřadě.

Soudy první a vyšší instance byly nadřízenými orgány v notářství. V notářském řádu byla podrobně specifikována disciplinární řízení a sankce za provinění notářů dle závažnosti.

Zvláštní část notářského řádu se týkala notářů jako soudních komisařů. Notáři jako soudní komisaři vyřizovali pozůstalosti a sirotčí záležitosti.

Notáři se také aktivně angažovali v dobrovolných spolcích, jako byly například Jednota notářů v království Českém, Spolek notářů pro království české, Spolek pro vdovy a sirotky notářů v království českém.⁵

1.3. Notářství v letech 1871 – 1918

Třetí notářský řád byl vydán 25. července 1871 pod č. 75/1871. Tímto notářským řádem se v monarchii ustálila úprava notářství s konečnou platností. Notářským řádem byla zavedena nucená forma notářských spisů jen pro určitou kategorii právních jednání. Tento předpis byl pro notáře významným, a to se projevovalo i tak, že rostl počet zájemců o povolání notáře.

Jak už jsem uvedla, v předchozích notářských řádech vzorem pro notářské řády na území rakouských a českých zemí se stala francouzská úprava notářství.⁶

Předchozí notářské řády se v praxi ukázaly jako nevyhovující a nedostatečné. To vedlo zákonodárce k vytvoření notářského řádu, který poskytne notářům dostatečnou obživu, aby nemuseli vykonávat zaměstnání v dalších oborech. Do vydání notářského řádu č. 75/1871 bylo notářství ve špatném stavu. Významným prvkem nové úpravy byla přiznaná vykonatelnost veřejným listinám. V září 1872 se v Praze konal první sjezd rakouských notářů.

Spolu s vydáním notářského řádu č. 75/1871 byl vyhlášen i zákon č. 76/1871, který vymezoval právní jednání, k jejichž platnosti se vyžadovala forma notářského zápisu.

Přístup do notářského stavu nebyl otevřený, stál na principu numerus clausus. Notářem se mohl stát jen ten, kdo splnil předepsané podmínky. Notáře do úřadu jmenoval ministr spravedlnosti. Ministr spravedlnosti určoval počet notářských míst a jejich sídla. Právní úprava definuje notáře jako správce státního úřadu, nikoli jako státního zaměstnance. Notář měl funkci veřejného úředníka, kterému císař svěřuje vymezené pravomoci.

Koncepce notářského řádu z roku 1871 vychází ze stejných předpokladů jako současná právní úprava. Hlavním cílem bylo zajistit vyšší míru právní jistoty

---

⁵ Ad Notam jubilejní číslo/2003, Mgr. Martin Kopal, str. 5

⁶ SKŘEJPEK, Michal. *Právní stav a právní profese v minulosti*. Vyd. 1. Praha: Havlíček Brain Team, 2007. ISBN 978-809-0360-990, str. 165

u vymezených právních jednání, která svým významem vyžadovala zpřísněné podmínky platnosti toho právního úkonu a poskytnout potřebnou pomoc. Při výkonu notářské činnosti docházelo ke konkurenci mezi notáři a soudy (např. sepisování posledních vůlí, ověřování podpisů) mezi notáři a tlumočníky (např. ověřování překladů). Působnost notáře obsahovala sepisování veřejných listin o smlouvách a právních jednáních, vykonatelných notářských zápisů, směnečných protestů, braní úschov a další.

Notář dle notářského řádu 75/1871 vykonával činnosti soudního komisaře. Výkon notáře jako soudního komisaře podléhal disciplinárnímu dohledu. Notáři mohli dle notářského řádu vystupovat jako obhájci v trestním řízení, jako tlumočníci a také jako správci konkursní podstaty.

Notáři mohli dále sepisovat námitky proti platebním směnečným rozkazům, sepisovat žaloby, sepisovat námitky proti výpovědi z nájmu nebo pachtu, odpor proti platebnímu rozkazu v upomínacím řízení. Tuto činnost nesměli notáři vykonávat výdělečně. Plná moc se notářům ve sporném sumárním, bagatelním a upomínacím řízení nesměla udílet jako obecná plná moc, ale jako plná moc k určitému úkonu nebo pro určitý spor. Notář nesměl udělit substituční plnou moc svému koncipientu.

Notářský úřad byl neslučitelný s výkonem advokacie a jakéhokoli placeného státního úřadu. Výjimkou placeného státního úřadu byl úřad učitelství. Notáři nemohli dále provozovat kupecké obchody, bursovní spekulace, zprostředkovatelskou činnost, spekulace s nemovitostmi, nákup a prodej pohledávek.

Notáři byli považováni za uznávané členy obecní samosprávy a čestné občany ve svém místě působení. Někteří notáři byli aktivně činní také ve vyšší politice.

Vstup do notářského řádu nebyl zcela otevřený. Notáře stejně jako v předchozích notářských řádech jmenoval ministr spravedlnosti.

Podmínky funkce notáře dle notářského řádu č. 75/1871:

- prokázání domovského práva,
- průkaz státního občanství,
- věk 24 let,
- bezúhonnost,
- plná způsobilost k právním úkonům,
- dokončená studia věd právních a státních,
- úspěšné složení notářské zkoušky,
- čtyřletá praxe (z toho 2 roky praxe u notáře).

V podmínkách pro funkci notáře dle notářského řádu č. 75/1871 chyběl požadavek křesťanské víry, který byl vyžadován v notářském řádu č. 94/1855. Podmínka notářské zkoušky mohla být nahrazena prokázáním složení advokátní nebo soudcovské zkoušky. Notářská zkouška však neplatila pro uchazeče, kteří chtěli vykonávat povolání soudce či advokáta.

Notářská komora vyhlášovala konkurs na notářského kandidáta vždy v okrsku, ve kterém se nacházel úřad, který měl být obsazen. Výsledky konkurzu byly zasílány sborovému soudu první stolice a ten je s vyjádřením postupoval vrchnímu zemskému soudu, který je dále postoupil s vyjádřením ministru spravedlnosti.

Před nástupem do úřadu musel notář splnit určité podmínky, a to:

- složit peněžité záruky za svou činnost
- vyžádat si schválení úřední pečeti
- složit přísahu

Jmenovaný notář skládal přísahu v radě vrchního zemského soudu nebo zmocněnému prezidentovi nebo jeho náměstkovi sborového soudu.

Základní notářské povinnosti:

- mlčenlivost,
- zákaz střetu zájmů,
- zákaz převzít úřední úkon nezpůsobilých osob,

- zákaz konání protiprávních jednání, kde je podezření, že účastníci chtějí obejít nebo zkrátit jinou osobu.

Notář vykonával svůj úřad v okrsku sborového soudu, pro který byl jmenován ministrem spravedlnosti. Listiny sepsané mimo příslušný okrsek neměly povahu veřejných listin.

Notářská komora byla zřizována pro okrsek každého sborového soudu první stolice. Zřizováno bylo 15 notářských míst. V případě, že v okrsku nebylo tolik míst, ministr spravedlnosti mohl nařídít sloučení okrsků tak, aby se vytvořil společný notářský sbor. Mohlo se stát, že ne všechny okrsky měly notářskou komoru. Ty které ji neměly, vykonával funkci sporový soud první stolice. Notářské komory vykonávaly dohled nad činností notářů. Notářská komora například pravidelně kontrolovala spisy notářů. Dohled, nad činností notářů měla nejen notářská komora, ale dále kontrola státní mocí, kterou prováděly sborové soudy první stolice a vrchní zemské soudy. Vrchní dohled prováděl ministr spravedlnosti. Notář mohl být stíhán pořádkovými tresty, které ukládala notářská komora. Za porušení povinností dle notářského řádu mohl dostat notář disciplinární trest, a to písemnou výtku, peněžitou pokutu, pozastavení výkonu činnosti až na jeden rok.⁷

Úpravu dle notářského řádu č. 75/1871 převzal právní řád Československé republiky.⁸

Spolková činnost notářská

Rok 1848 byl významný především k prosazování občanských práv. Rakouské ústavy, které byly odvolány neoabsolutistickými Silvestrovskými patenty z roku 1851, obsahovaly spolčovací práva občanů, nicméně jejich prosazování bylo velmi složité. Absolutistický režim bránil uvolnění poměrů ve společnosti, nedokázal však odolat celoevropskému národnímu obrození. První

---

⁷ *Ad Notam: Jubilejní číslo k 10 výročí obnovy notářství v České republice.* Praha, 2003. str. 5 a násl.

⁸ *Ad Notam: Jubilejní číslo k 10 výročí obnovy notářství v České republice.* Praha, 2003. str. 11

vlaštovkou bylo vydání Spolkového zákona z listopadu r. 1852. Přijetím tzv. prosincové ústavy v roce 1867 se spustila vlna přijímání zákonů o občanských právech.

Spolková činnost notářská se dělila na komorovou, notářskou, svépomocnou. Rozdělení komor se lišilo, jak dobou vzniku, tak obligátním teritoriálním prvkem. Konec 19. a začátek 20. stol. byla činnost notářů ovlivněna hlavně jazykovým prvkem, byla to doba boje za český jazyk.

2.1. Lokální notářské komory

V 2. pol 19. století byly notářské komory v Plzni, Praze, Mostě, České Lípě, Chrudimi, Brně, Olomouci a Opavě.

V roce 1878 prováděly notářskou činnost komory - pražská, mostecko-litoměřická, českolipsko-litoměřická, táborská, písecko-plzeňská, mladoboleslavsko-jičínská, budějovická, hradecko-chrudimská, chebská a kutnohorská.

Zákonem č. 138/1946 byly zřízeny jen komory pražská a brněnská.

2.2. Rakouský spolek notářský

Rakouský spolek notářský byl ustanoven roku 1881 ve Vídni. Stal se centrálním orgánem, který se v souladu s ustanoveními notářského řádu členil dle jednotlivých korunních zemí. V českých zemích byla notářská komora zřízena pro okrsek každého sborového soudu, kde bylo zřízení alespoň 15 míst určených pro notáře. Při nedostatečném počtu notářů v daném okrsku, mohl ministr spravedlnosti zřídit společný notářský sbor, kterým se rozšířila teritoriální působnost notářské komory. Notářskou komoru tvořil prezident a čtyři až šest členů notářské komory, kteří byli voleni na dobu tří let.

2.3. Právnická jednota v Praze

Právnickou jednotu v Praze založil prof. Antonín Randa. Schválena byla výnosem c. k. náměstnictví č. 4269 dne 19. července 1864. Členy právnické jednoty v Praze se stali mnozí čeští notáři.

2.4. Spolek Všehrd

Spolek Všehrd byl založen roku 1868 při Karlo-Ferdinandově univerzitě. Jedná se o nejznámější a nejvýznamnější sdružení české právnické obce, které funguje dodnes.

Mezi významné členy patřili za Československé republiky Karel Kramář, Alois Rašín, Jaroslav Preiss či Emil Hácha.

2.5. Jednota notářů v království Českém

Jednota notářů v království Českém vznikla roku 1867. Hlavním iniciátorem byl JUDr. Jaroslav Rilke. Ustavující schůze se zúčastnilo 21 c.k. notářů, 4 pražští a 17 venkovských.⁹ Zakládajícímu výboru předsedal dr. Jindřich z Hönigsbergu, který zahájil schůzi.

Nejprve dr. Jaroslav Rilke přečetl zprávu zakládajícího výboru, poté došlo ke schválení stanov a v poslední řadě k volbě starosty a výboru. Při volbě orgánů se přečetl seznam všech členů. Starostou byl jednomyslně zvolen dr. Jar. Rilke., který se ihned ujal předsednictví. Členy výboru se stali dr. Em. Forster z Prahy, dr. Gust. Gradi z Prahy, Bedř. Rozkošný ze Smíchova, Em. Pštros z Votic, dr. Prav. Trojan z Rakovníka, Štěp. Hirsch z Černého Kostelce. Pokladníkem byl zvolen dr. Gust. Gradl.¹⁰

Tento spolek úzce spolupracoval se spolkem rakouských notářů a spolkem notářů československých. Jednou z činností byla vzdělávací a přednášková

---

⁹ KOPAL, Martin. Spolková činnost notářská: (od roku 1848 do roku 1938). Ad notam . 2013, č. 2, s. 23-28

¹⁰ ŠKARDA, Jak. a KUČERA Jan. *Právník: časopis věnovaný vědě právní i státní. Orgán právnické jednoty v Praze.* Praha: nakladatel a vydavatel Dr. Ed. Grégr, 1867. Ročník VI.str. 649

činnost, dále i pravidelné sestavování seznamů notářů a notářských kandidátů, kteří sídlili v Čechách.

Specifikem tohoto spolku bylo, že členem se mohl stát jen ten, kdo se významně zasloužil o rozvoj notářství.

2.6. Spolek notářů československých

Spolek notářů československých byl založen dne 29. prosince 1918. Ustavující schůze se účastnilo 179 zakládajících členů (120 notářů a 59 kandidátů).

Hlavním cílem tohoto spolu bylo zdůrazňování češství, snaha o zamezení pokoutnictví a zvýšení odměn notářů. Vnitřní struktura spolku byla rozčleněna na odbory.

Hlavní odbor sídlil v Praze a další odbory v Plzni a v Brně. Odděleně působil bratislavský odbor.

Členství ve spolku bylo dobrovolné, členské příspěvky se platily v různých výších pro notáře a kandidáty.¹¹

2.7. Spolek pro vdovy a sirotky notářů v království Českém

Spolek pro vdovy a sirotky notářů v království českém byl založen roku 1858. Tento spolek byl založen Dr. Václavem Bělským. Spolek pro vdovy a sirotky notářů v království Českém měl v prvním roce svého působení 62 členů. Později tento počet klesl na 58 členů. Roku 1866 počet členů opět vzrostl na číslo 64. Výkyvy v počtu členů spolu můžeme spatřovat v tom, že spolek pro vdovy a sirotky nebyl dost známým.

Notář, který se chtěl stát členem spolku, se musel přihlásit ve lhůtě tři měsíců od vykonání přísahy. Notáři po složení přísahy měli spoustu práce a vydání se zařízením notářské kanceláře. To bylo možná důvodem, že jestli se o spolku vůbec dozvěděli, neměli čas a peníze k tomu, aby zaplatili vstupné do spolku.

---

¹¹ KOPAL, Martin. Spolková činnost notářská: (od roku 1848 do roku 1938). Ad notam . 2013, č. 2, s. 23-28

Z důvodu malého počtu členů spolku rozhodlo ředitelství spolku upravit podmínky pro přijetí notáře. Nově mohl být přijat i notář, který se přihlásil až po třech měsících od vykonání přísahy s tím, že musel doplatit příspěvky do spolku za dobu od vykonání přísahy do doby přijetí.

Spolek byl rozdělen na tři třídy. Do první třídy patřili ti, kteří dosáhli čtyřiceti let. Členové, kteří byli v první skupině, platili vstupné ve výši 150 zlatých a roční příspěvek ve výši 20 zlatých. Do druhé třídy patřili ti, kteří přistoupili mezi čtyřiceti a padesáti roky svého věku. Členové druhé skupiny museli zaplatit vstupné ve výši 200 zlatých a příspěvek ve výši 30 zlatých. K poslední skupině patřili ti, kterým bylo mezi padesáti až šedesáti lety, ti už platili vstup 250 zlatých a příspěvek ve výši 40 zlatých.

Členy spolku byli například dr. Jan Fortwaengler (v Plzni), dr. Ed. Schubert (v Praze), dr. Gust. Gradl (v Praze), dr. Jan Volkelt (v Praze), dr. Ant. Weber (v Litoměřicích), Karel Schubert (v České Kamenici).

Spolek poskytoval notářům z království Českého pojištění rodiny pro budoucnost.¹²

---

¹² ŠKARDA, Jak. a KUČERA Jan. *Právník: časopis věnovaný vědě právní i státní. Orgán právnické jednoty v Praze*. Praha: nakladatel a vydavatel Dr. Ed. Grégr, 1867. Ročník VI.str. 366

3. Charakteristika plzeňských dějin v letech 1848 – 1918

Město Plzeň

V první polovině 19. století bylo město Plzeň středně velké město. Probíhající průmyslová revoluce, kdy vznikala většina továren a provozoven představovala potravinářství. V roce 1860 se objevoval tovární kovoprůmysl. Vznikl parní Hýrův velkomlýn, strojírna bratří Belániů, moderní měšťanský pivovar a v roce 1869 se uskutečnila koupě Valdštejnovy strojírnou inženýrem Emilem Škodou. Vzrostl počet obyvatel města Plzně. Škodovka a Měšťanský pivovar překonaly hospodářskou krizi, která začala v r. 1873 a vedla k zániku řady nepevných podniků.

V této době Západní Čechy byly zaostalý zemědělský region, kde průmyslovou oblast představovala zejména Plzeň s okolím, Sokolovsko s hnědouhelnou pánví. K tomu musíme připočítat světoznámé lázeňství s centrem v Karlových Varech. Dále přibýly nově vybudované Františkovy Lázně a Mariánské Lázně, Kyselka, Lázně Kynžvart. V šedesátých letech 19. století se Karlovy Vary staly svědkem setkání rakouského císaře Františka Josefa I. a pruského krále Viléma I.

Plzeň také byla kolébkou podnikání Františka Křižíka, který vynalezl samočinný regulátor elektrické obloukové lampy, což umožnilo její praktické využití. Prudký rozvoj prodělalo hornictví s doly na černé uhlí u Plzně.

Plzeňská Škodovka se stala jednou z největších zbrojovek Evropy, ale vyráběla i parní stroje, vybavení pro doly, potravinářství, složité odlitky pro lodní stavitelství, parní turbíny, parní lokomotivy, vozidla všech druhů, traktory, letadla, jeřáby, mostní konstrukce, obráběcí stroje a zařízení cukrovarů.

Druhou největší strojírnou se v Plzni staly po roce 1898 dílny státních drah s více než 2000 dělníky. Byly to největší železniční opravárenské dílny v celé rakousko-uherské monarchii. Vojenským cílům byla podřízena i výroba železářství v Nejdku a v Rotavě.

Rychlý vzestup těžby sokolovských hnědouhelných slojí v šedesátých a sedmdesátých letech 19. století výrazně přispěl k přeměně palivové základny českých zemí. Uhlí s vysokým obsahem svítiplynu bylo dodáváno do Vídně a Budapešti, do Švýcarska, Itálie, Belgie, Francie a Německa.

Šedesátá léta byla dobou hospodářského, ale i politického nástupu české plzeňské buržoazie. Byly zakládány různé české spolky – Hlahol a Měšťanská beseda (v roce 1862), Sokol a Řemeslnická beseda (roku 1863). Národnostní a už sociální požadavky se objevily také v Plzni ve známém táborovém hnutí - tábory lidu na Homolce v roce 1868 a jinde. Zavedení Českého úřadování na plzeňské radnici se prosadilo v roce 1897.

Dělnická aktivita rostla ve druhé polovině 19. století. Vznikaly podpůrné dělnické pokladny, tzv. kasy. Nejaktivnější skupinou dělnictva na Plzeňsku byli havíři plzeňského kamenouhelného revíru.

V roce 1873 vznikla první plzeňská dělnická organizace podpůrného a vzdělávacího charakteru. Delegátem plzeňské organizace byl Ladislav Zápotocký. Rozvíjel se dělnický tisk a od roku 1894 měli plzeňští sociální demokraté jako první v Rakousku i vlastní spolkový dělnický dům Peklo.

Rozvíjelo se také školství, společenský život a kultura. S oživením stavebního ruchu vznikají v Plzni novorenesanční stavby Rudolfa Štecha zdobené sgrafity Mikoláše Alše.

Počátkem 20. století byly plzeňské Škodovy závody největší zbrojařský podnik a rakousko-uherské monarchie. V novém zbrojním oddělení Škodovky se nahradil speciální bronz – dělovina martinskou ocelí. Vojenským cílům byly podřízeny i železářské závody v Nejdku a Rotavě. Vypuknutí války přijala veřejnost bez větších známek odporu. V červenci roku 1914 vyhlásila vídeňská vláda mobilizaci. Sudetští Němci šli s mnohem větším elánem na fronty světové války. Horlivě se upisovali válečné půjčky. Německé obyvatelstvo kritizovalo Čechy pro jejich liknavý přístup k podpoře válečného snažení. Na řadě veřejných míst byly postaveny vojenské a policejní hlídky. Postupně byla zavedena cenzura tisku, zrušeno listovní tajemství. Lidé ve strachu vybírali ze spořitelen své úspory a snažili se předzásobit potravinami. Šířily se panické zvěsti, že nepřítel zamýšlí otrávit vodu ve studních. Objevil se strach před špiony a provokacemi. Pátralo se po údajném zlatém francouzském pokladu posílaném do Ruska. V Plzni byly například v r. 1914 zabarikádovány mosty.

V průběhu války se zvyšovala nespokojenost obyvatelstva vyvolaná katastrofální zásobovací situací. Tristní zásobovací situace přinášela hlad, vedla k hladovým bouřím a vlnám protestních stávek a demonstracím. V Plzni,

do které válečná produkce ve Škodovce i v jiných plzeňských závodech nahnala tisíce dělníků, došlo k těžké zásobovací krizi. Chyběly potraviny, uhlí a další pro život nezbytné potřeby. Stávky probíhaly střídavě ve Škodovce i v železničních dílnách. V květnu r. 1917 došlo v muniční továrně v Plzni v Boleveckém lese k výbuchu, který si vyžádal asi 200 - 300 lidských životů. V muniční továrně bylo zaměstnáno mnoho žen, dětí a válečných zajatců. Tato událost snad inspirovala Karla Čapka k napsání románu Krakatit.¹³

V srpnu roku 1917 vyhlásilo okresní hejtmanství stanné právo. Bouře byly v Plzni potlačovány střelbou do demonstrantů, dokonce se střílelo do davu, ve kterém se nacházely děti čekající na chleba. V očekávání nepokojů bylo všude posilováno četnictvo. V Plzni nahradili část domácí posádky nenáviděnými Maďary, kteří se nedokázali domluvit ani německy. Z této situace se obyvatelstvo radikalizovalo a odpor vůči Rakousku-Uhersku rostl. I mezi Plzeňany začíná postupně vítězit idea samostatného českého státu. Dne 14. října 1918 se na náměstí v Plzni sešlo asi 30 tisíc lidí ve znamení protestů proti vývozu potravin. Po vzoru pražského Národního výboru vznikaly na Plzeňsku místní národní výbory. V Plzni byl národní výbor ustaven 27. října s hlavním úkolem zajistit pořádek a zlepšit nelehkou hospodářskou situaci. V Plzni po nadšeném uvítání nové republiky převzal moc ve městě Národní výbor v čele se sociálním demokratem Luděkem Pikem. Zatímco Češi s nadšením odstraňovali symboly monarchie a německé nápisy, němečtí obyvatelé v kraji zakládali vlastní výbory a sbory. K uklidnění a stabilizaci došlo až během roku 1919. Po uzavření mírových smluv s Německem a Rakouskem ve Versailles a Saint Germain, které rozhodly o státní příslušnosti sudetoněmeckých obyvatel k ČSR, se situace uklidnila. K tomu přispělo i vyhlášení amnestie prezidentem republiky T. G. Masarykem pro všechny osoby, které organizovaly odboj proti republice. Na podzim roku 1919 se vytvořily samostatné německé politické strany v ČSR a také začaly fungovat německé masové nacionalistické organizace, jako byly Deutscher Kulturverband či tělovýchovné turnerské hnutí.

---

¹³ JÍLEK, Tomáš. *Kapitoly z historie západních Čech 20. století*. V Plzni: Západočeská univerzita, Ústav celoživotního vzdělávání, 2010. ISBN 978-80-7043-927-2.str. 11

Období první Československé republiky se stalo v Západních Čechách etapou rozsáhlých společenských, politických a kulturních změn.

Hlavními podniky v průmyslové Plzni zůstávají Škodovka a pivovar. Ve dvacátých letech prožívalo město Plzeň čilý stavební ruch. Stavělo se především na předměstích. Vznikla řada veřejných budov a škol.

Tvář Plzně ovlivnil architekt Hanuš Zápal, vycházející z moderního funkcionalismu a konstruktivismu. Jeho dílem je například tzv. Mrakodrap v blízkosti nábřeží řeky Radbuzy.

Byla rozšířena Městská všeobecná nemocnice na Borech. K proměnám došlo i v dalších městech kraje. Výrazně se rozvíjel spolkový a sportovní život, velice aktivní bylo školské a skautské hnutí. Celé řadě spolků (odborné a stavovské organizace, dělnické hnutí, tělovýchova, spolky branného a vojenského charakteru se nyní otevřela cesta k další existenci.¹⁴

---

¹⁴ JÍLEK, Tomáš. *Kapitoly z historie západních Čech 20. století*. V Plzni: Západočeská univerzita, Ústav celoživotního vzdělávání, 2010. ISBN 978-80-7043-927-2.str. 44 - 47

4. Notářství na Plzeňsku 1848 – 1918 (zvláštní část)

4.1. Seznam notářů v Plzeňském kraji

Blovice:

- Václav Šediva
- Pavel Našinec
- Václav Ebenstreit
- Karel Slavík

Dobřany:

- Hynek Biederman
- Josef Hes
- Fridrick Ortmann
- Jiří Svoboda

Horšovský Týn:

- František Schnabl (1898)

Kralovice:

- Ferdinand Funk (1857 – 1870)
- Leopold Šefl (1870 – 1889)
- Hynek Holendr (1889 – 1896)
- Karel Batěk (1897 – 1904)
- Jan Krajíček (1904 – 1909)

Manětín:

- Ludvík Mayer (1867 – 1870)
- Václav Hilmer (1870 – 1879)
- Václav Mahal (1880 – 1896)
- Josef Korál (1896 – 1909)

Nepomuk:

- Bedřich Protivínský
- Jan Krajíček
- Roman Hruška
- Václav Polák (1857 – 1878)
- Hejna
- Kněch

Plzeň:

- Jan Fortwaengler (1826 – 1878)
- Bernard Guldener (1858 – 1871)
- Hugo Karlík
- Theodor Kössl (1914 – 1929)
- František Pankraz (1849 – 1858)
- František Adler (1851 – 1873)
- Eduard Klotz (1857 – 1891)
- Leopold Klieber (1873 – 1896)
- Mikoláš Štěpán (1919 – 1931)
- Jan Gregora (1892)
- Hugo Ebenstreit (1906)
- Otakar Votava
- Josef Ambrož Gabriel
- Josef Hanika

Přeštice:

- Hynek Dvořák
- Václav Čepický
- František Indrich
- Indruch
- Josef Altmann
- Jindřich Seidl
- Karel Jovák
- Peters Moritz (1831 – 1852)

Rokycany:

- Karel Velkoborský (1908)

Stod:

- Josef Hanika (1902)

Touškov:

- Karel Bendl (cca 1879)
- Heinrich Scheib (1918)

4.2. Plzeňští notáři

František Adler

František Adler pocházel z německého Aberthamu.¹⁵ František Adler byl advokát i notář. S Bedřichem Vilémem Peitnerem, v jejichž domě čp. 97 v Plzni bydlel, se účastnil na činnosti Národní gardy. Národní garda byla v Plzni zřízena po uveřejnění konstituce dne 17. března 1848 a měla šest setnin. František Adler byl poručíkem pro IV. setninu.¹⁶

Na podzim roku 1855 byl zvolen obecním zastupitelstvem do výboru pro zřízení plzeňské spořitelny.¹⁷, která vznikla až o dva roky později. Do výboru byl zvolen spolu s Františkem Pankrazem. Adler byl notářem pro obvod Plzeň I.¹⁸

Karlík Hugo

Narodil se v roce 1807 v Soběslavi, zemřel dne 16. 6. 1894 v Teplé. Působil v Plzni (Česko), Klášter v Teplá (Cheb, Česko), Německé gymnázium Úherce (Plzeň – sever, Česko).

---

¹⁵ Schiebl, J: Ze staré i nové Plzně. Díl III, 1 vydání, Plzeň, Plzeňský obzor 1910, str. 224

¹⁶ HRUŠKA, M. *Kniha paměti král. krajského města Plzně*. 1. vydání. Plzeň, 1883. str. 459, 460

¹⁷ Tamtéž, str. 582

¹⁸ Notářství Plzeň I – František Adler (1850 – 1873), Václav Klieber (1873-1896), notářství Plzeň II. – František Pankraz (1850 – 1856), Eduard Klotz (1857 – 1891)

Gymnázium studoval v Jindřichově Hradci a poté vystudoval filozofii v Praze. Významný plzeňský středoškolský pedagog, duchovní a vlastenec. Roku 1829 vstoupil do budějovického semináře. O rok později, roku 1833, se stal profesorem historie a církevního práva. Roku 1849 se stal podpřevorem a převorem kláštera.

Jako profesor plzeňského německého gymnázia začal působit od 22. 4. 1849, kde učil český jazyk a literaturu. Přednášky v češtině pořádal pro širokou veřejnost. V roce 1859 působil na faře v Úhercích a od roku 1867 působil v Dobřanech. Psal převážně o historii svého mateřského kláštera a o náboženských statích. Z profese učitele vyplynuly Karlíkovy rozpravy, slovníkářské a mluvnické příručky. V rukopise zůstala Karlíkova česká literatura.

Díla:

- *O Kšaftech duchovních osob (1835),*
- *Život sv. Otty (1842), O založení kláštera Tepelského (1847),*
- *Životy, skutky a utrpení svatých a světic božích (1847-49),*
- *Německo – český a česko – německý slovník (1859),*
- *Následky odrtžení školy od církve (1871),*
- *Hroznata und die Prämonstratenser – Abtei Teplitz Plzeň (1870)*¹⁹

Jan Fortwaengler

Narodil se roku 1826 a zemřel roku 1878. Byl to plzeňský notář. Byl členem Spolku pro vdovy a sirotky notářů v království Českém. Je pohřben v Praze na Malostranském hřbitově v části 1, oddělení 11, č. 20.²⁰

---

¹⁹ ON-LINE katalog. *Knihovna města Plzně* [online]. 2014 [cit. 2014-02-10].

Dostupné z: <http://lanius.kmp.plzen-city.cz/>

²⁰ Jména. *Malostranský hřbitov* [online]. 2012 [cit. 2014-02-14]. Dostupné z: <http://www.malostranskyhřbitov.cz/mapy-a-jmena/>

Kössl Theodor

Narodil se 1. července 1886 v Lheticích (Prachatice, Česko), zemřel dne 18. 9. 1969 v Kouřimi (Česko). Působil v Plzni (Česko), Plzeňská filharmonie Kouřim (Česko).

JUDr. Theodor Kössl byl nejen notář, ale i sbormistr, dirigent a skladatel. Gymnázium studoval v Plzni a poté studoval souběžně práva na Univerzitě Karlově v Praze a kompozici u Karla Steckera, později u Vítězslava Nováka. Po dokončení vysoké školy nastoupil jako notářský koncipient v Plzni.

V letech 1914 – 1929 působil jako notář v Plzni a v letech 1929 – 1953 vykonával funkci notáře v Kouřimi. V Plzni se proslavil nejen jako notář, ale i jako sbormistr pěveckého spolku „Hřímaly“ a v letech (1920 – 1928) jako dirigent Plzeňské filharmonie. Jedna z nejvýznamnějších skladeb jsou Česká suita pro velký orchestr a kantáta Rodnému kraji.²¹

Theodor Kössl se mimo povolání notářství účastnil umělecké a veřejně prospěšné činnosti. Pěvecký sbor Hřímaly vedl pět let a začlenil se mezi činovníky Osvětového svazu v Plzni. Vedl též i dámský sbor po dobu dvou let. Po 28. říjnu 1918 se věnoval Osvětovému svazu a jeho úsilí o ustavení vlastního stálého symfonického orchestru. Rok na to se mu to podařilo v podobě sedmdesáti tří členného orchestru s označením Symfonický orchestr Osvětového svazu (SOOS), které dodnes přetrvává pod názvem Plzeňské orchestrální sdružení.

První veřejný koncert uskutečnil 17. března 1920 ve velkém sále Měšťanské besedy v Plzni. Pro velký úspěch byl koncert opakován. Oba tyto koncerty připravil a řídil právě Theodor Kössl. Pracoval dále v přípravném výboru pro zřízení Městské hudební školy Bedřicha Smetany v Plzni. Plzeň v roce 1920 žíznila po vážné hudbě, proto byl pokus o založení abonentních symfonických koncertů ve dvou cyklech. Tato tradice přetrvává i do současnosti. Významným dnem pro Theodora Kössla byl 10. prosinec 1922, kdy vyprodal Měšťanskou besedu. Další koncerty byly dále řízeny Karlem Karlíkem a to až do roku 1928, kdy se Kössl přestěhoval do Kouřimi. 13. března 1932 zazněla ukázka z tvorby

---

²¹ ON-LINE katalog. *Knihovna města Plzně* [online]. 2014 [cit. 2014-02-10].

Dostupné z: <http://lanius.kmp.plzen-city.cz/>

plzeňských skladatelů v podání Marie Budíkové, tehdejší sólistky opery Městského divadla v Plzni a SOOS za řízení Bohdana Gsöllhofera.

Dne 28. ledna 1936 rovněž po vlnách éteru zaznělo z Plzně Kösslovo Concertino g moll pro housle a orchestr, kdy se sólového partu ujal Jan Brůna a hudebního řízení Emanuel Bastl.²²

Byl jedním z nejvýznamnějších plzeňských notářů, ale i skladatelů. Byl žákem J. Jindřicha, konzervatoře v Praze a Vít. Nováka.

Díla:

- *2 písně (1906),*
- *Nokturno (1919),*
- *Písničky pro milou (1919),*
- *Drobné písně (1920),*

Sbory:

- *na slova P. Bezruč (1912),*
- *Jarní (1910),*
- *O štěstí a smutku (1916),*

Klavírní skladby:

- *Klavírní skizza (1916),*
- *Jarní sonáta (1918),*
- *2 sonatiny (1924),*

---

²²MRÁZEK, Miroslav. Theodor Kössl byl u symfonických začátků. *Theodor Kössl byl u symfonických začátků*. 2011.str. 8

Houslové skladby:

- *Houslová sonatina g. Moll (1925)*,
- *Smyčc. Kvarteto d moll (1927)*²³

JUDr. Guldener Bernard

Narodil se 5. července 1836 v Horažďovicích a zemřel dne 15. 9. 1877 v Lomnici nad Popelkou. Působil v Plzni, Březnici, Hořovicích a v Lomnici nad Popelkou.

V letech 1846 - 1854 studoval v Plzni gymnázium. V letech 1854 – 1858 studoval v Praze práva a zároveň navštěvoval přednášky filozofie a historie. Po vystudování vysoké školy nastoupil do státní služby u okresního soudu v Plzni, poté jako auskultant u okresního soudu v Březnici. Zaměstnání opustil v roce 1862 a složil doktorát práv.

Po smrti jeho otce nastoupil jako koncipient do advokátní kanceláře v Plzni. Roku 1869 odešel do Hořovic a v roce 1871 se stal notářem v Lomnici nad Popelkou.²⁴

Guldener Bernard byl nejen notář ale i spisovatel. Psal pod pseudonymem J.B. Lobežský. Tento pseudonym zvolil zřejmě proto, že pocházel z rodu, který v roce 1568 získal od císaře Maxmiliána II. rytířský titul a predikát „z lobež“.

Jeho manželkou se stala dcera nadlesního Fichtla, se kterou se dne 28. ledna 1868 oženil. Mezi mladými manželi byl věkový rozdíl 13 let. Z jejich manželství se narodily tři dcery Ludmila, Karolina a Marie.

Napsal satirickou komedii Mňau, kterou však plzeňské publikum nepřijalo a to byl jeden z důvodů, proč roku 1869 odešel do Hořovic, kde vykonával notářskou praxi.²⁵

---

²³ NAVRÁTIL, Michal. *Almanach československých právníků: životopisný slovník československých právníků, kteří působili v umění vědě, krásném písemnictví a politice od Karla IV. až do naší doby*. 1930. vyd. Praha, 1930. Str. 218

²⁴ ON-LINE katalog. *Knihovna města Plzně* [online]. 2014 [cit. 2014-02-10].

Dostupné z: <http://lanius.kmp.plzen-city.cz/>

Věnoval se též psaní básní a dramat.²⁶ Je autorem libreta k Dvořákově opeře *Král a uhlíř*.²⁷ Jeho přítelem a poradcem v umělecké tvorbě byl Jan Neruda.²⁸ Zemřel na zápal pohrudnice v pouhých 41 letech. Byla po něm pojmenována ulice na Petrohradě (dnes Plzeň - Slovany).²⁹ Pohřben je v rodinné hrobce na plzeňském hřbitově u sv. Mikuláše.³⁰

Pankraz František

Byl německé národnosti. Působil v Plzni jako advokát a těžař. Jeho otec byl kralovický kloboučník.³¹ Na studiích se hlásil k české národnosti. S několika dalšími členy založili ochotnické divadlo v Kralovicích. Po čase se ale hlásí spíše k německé národnosti. Roku 1848 na sebe upozornil tím, že agitoval pro volby do frankfurtského parlamentu.³²

Gymnázium vystudoval v Plzni. Stal se zemským advokátem, c.k. notářem a později i podílníkem v Měšťanském pivovaru v Plzni. Roku 1849 převzal po doktoru Zlochovi advokátní kancelář.³³

Byl členem správní rady Národní gardy od 18. března 1849, později Měšťanského pivovaru a dne 15. října 1855 členem spořitelny.³⁴

---

²⁵ *Bulletin 1/2012* [online]. 2012 [cit. 2014-02-16].

Dostupné z: http://www.snplzen.cz/wp-content/uploads/2012/05/Bulletin-1_12.pdf

²⁶ ON-LINE katalog. *Knihovna města Plzně* [online]. 2014 [cit. 2014-02-10].

Dostupné z: <http://lanius.kmp.plzen-city.cz/>

²⁷ *Bulletin 1/2012* [online]. 2012 [cit. 2014-02-16].

Dostupné z: http://www.snplzen.cz/wp-content/uploads/2012/05/Bulletin-1_12.pdf

²⁸ ON-LINE katalog. *Knihovna města Plzně* [online]. 2014 [cit. 2014-02-10].

Dostupné z: <http://lanius.kmp.plzen-city.cz/>

²⁹ *Bulletin 1/2012* [online]. 2012 [cit. 2014-02-16].

Dostupné z: http://www.snplzen.cz/wp-content/uploads/2012/05/Bulletin-1_12.pdf

³⁰ ON-LINE katalog. *Knihovna města Plzně* [online]. 2014 [cit. 2014-02-10].

Dostupné z: <http://lanius.kmp.plzen-city.cz/>

³¹ ON-LINE katalog. *Knihovna města Plzně* [online]. 2014 [cit. 2014-02-10].

Dostupné z: <http://lanius.kmp.plzen-city.cz/>

³² Bělohávek, M a kol: *Dějiny Plzně II., Západočeské nakladatelství v Plzni 1967*, str. 95

³³ ON-LINE katalog. *Knihovna města Plzně* [online]. 2014 [cit. 2014-02-10].

Dostupné z: <http://lanius.kmp.plzen-city.cz/>

Pankraz roku 1851 jako advokát hájil svého mandanta proti státnímu zástupci, aby se s ním před soudem jednalo česky.³⁵

Od plzeňského kožešníka Dítěte, který byl kralovický rodák, získal levně právo na těžbu uhlí v Nýřanech a své důlní podnikání dále rozšiřoval. Stal se největším těžářem v oblasti plzeňské obchodní komory.³⁶

Pankraz i přes své podnikání podporoval chudé. Byly to spíše symbolické dary.³⁷

Roku 1861 byl zvolen zemským poslancem za město Plzeň a od té doby vystudoval na straně německé buržoazie.³⁸

Josef Ambrož Gabriel

Narodil se 4. prosince 1820 v Loučové u Sušice a 8. července 1880 spáchal sebevraždu.

V Klatovech studoval gymnasium a v Praze se stal roku 1847 doktorem.

---

³⁴ Tamtéž, str. 512

³⁵ BALOUN, Daniel. *Advokacie plzeňského regionu do roku 1918: rigorózní práce*. Plzeň, 2004. Rigorózní práce. Západočeská univerzita, str. 26

³⁶ ON-LINE katalog. *Knihovna města Plzně* [online]. 2014 [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: <http://lanius.kmp.plzen-city.cz/>

³⁷ BALOUN, Daniel. *Advokacie plzeňského regionu do roku 1918: rigorózní práce*. Plzeň, 2004. Rigorózní práce. Západočeská univerzita, str. 28

³⁸ Bělohávek, M a kol: *Dějiny Plzně II.*, Západočeské nakladatelství v Plzni 1967, str. 95

Díla:

- *besední čtení Jiřinky*
- *monografie hrad Kašperk,*
- *monografie hrad Rábí*
- *obstaral 5. Vydání Lomnického Naučení mladému hospodáři*
- *vydal některé předklady kusů v Divadelní bibliothéce*

Přispíval:

- *do Havlíčkova Šotka,*
- *do Lumíra*
- *do Poutníka od Otavy.*

Spolupracoval na Riegrovu Slovníku.³⁹

Josef Ambrož Gabriel byl jedním z nejvýznamnějších občanů Sušice v období národního obrození. Dobový tisk ho označoval za českého spisovatele, národovce, který se po studiích věnoval nejen právu, ale i se účastnil literárního i politického života.

Roku 1848 byl zvolen do svatováclavského výboru, který provázal druhou deputaci pražskou do Vídně. Dále byl zvolen do výboru a za sekretáře Slovanské Lípy.

Politická situace v Praze po roce 1850 ho donutila opustit Prahu a usadit se v Sušici. Roku 1861 byl zvolen sušickým starostou a dokonce byl zvolen zemským poslancem za sušický a kašperskohorský okres.

Josef Garbriel Ambrož byl jak politicky činnou osobou, tak i literárně. Úryvek z jeho literárního čtení: „Veškeré v knihách uveřejněné duševní snažení a působení slove literatura. Život náš bez kněh, tedy bez literatury, byl by jako zahrada bez květin, duše bez ducha, nebe bez svatých, srdce bez lásky, matka bez

---

³⁹ NAVRÁTIL, Michal. *Almanach československých právníků: životopisný slovník československých právníků, kteří působili v umění vědě, krásném písemnictví a politice od Karla IV. až do naší doby.* 1930. vyd. Praha, 1930. Str. 110

děti – mnohým lidem však jen jako varhany bez píšťal, kašna bez vody a bál bez tance.⁴⁰

Šediva Václav, notář v Blovicích

Narodil se 27. září 1961 v Semilech, zemřel 16. ledna 1905. Studoval gymnázium v Jičíně a práva v Praze.

Roku 1895 byl zapsán mezi kandidáty notářství a roku 1899 byl jmenován notářem v Blovicích. Působil jako člen v notářské komoře v Plzni, dále byl členem výboru zem. Jednoty notářské v Praze a jednatelem Plzeňsko-Píseckého odboru spolku notářů.

Vydal sólové výstupy pod pseudonymem Emin Bývalý (1885) a Verše (1891). Přispíval do Ottova slovníku z oboru právníckého. Upravoval překlady nálezů správního soudu z let 1885 - 1889, které byly vydány F. L. Popelkou v Jaroměři, jako přílohou Samosprávných listů a Právníckého Obzoru. Napsal do časopisu Právník r. 28, 29 pojednání o některých různostech ve správě knih pozemkových a o názvu příslušejícímu nejvyššímu soudu. Vydal Notářství dle práva rakouského, které bylo roku 1897 poctěno cenou Svatoboru.⁴¹

Do Ottova slovníku naučného přispíval pod zn. Šd. Je autorem hesel: depozitní, doložka exekuční, doložka vkladní, emancipace, hypotéka, inventura, jistota.⁴²

---

⁴⁰ Josef Ambrož Gabriel: Životopis. *Databáze knih.cz* [online]. 2014 [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/zivotopis/josef-ambroz-gabriel-11661>

⁴¹ NAVRÁTIL, Michal. *Almanach československých právníků: životopisný slovník československých právníků, kteří působili v umění vědě, krásném písemnictví a politice od Karla IV. až do naší doby*. 1930. vyd. Praha, 1930. str. 436

⁴² Václav Šediva. *Wikizdroje* [online]. 2013 [cit. 2014-02-18]. Dostupné z: www.wikisource.org/wiki/autor:Václav_Šediva

Seidl Jindřich, notář v Přešticích

Narodil se 1. října 1821 v Praze, zemřel 12. dubna 1884 v Mostě n. Labem. Práva absolvoval v Praze. Stal se mag. radou v Bohdanči, soudcem v Uhrách a do roku 1874 působil jako notář v Plzni.

Rodina Seidlových patřila na Malé Straně k jedné z proslulých rodin v Praze. Vynikala národnostní uvědomělostí – lidumilostí.

Pracoval před rokem 1848 pro věc národní, hlavně s doktorem Trojanem se zasazoval o českou průmyslovou školu.⁴³

JUDr. Gustav Schreiner

Narodil se 11. června 1847 v Nemilkově a zemřel 14. června 1922 v Horním Staňkově u Sušice.

Gustav Schreiner byl sudetoněmecký politik, který žil v Čechách. Byl velmi aktivní v rakousko – uherském politickém životě. Stal se členem Německé agrární strany a v letech 1908 – 1910 působil ve vládě Richarda Bienartha.⁴⁴

Rodina Gustava Schreinerova pocházela ze Šumavy. Dle státního archivu v Klatovech byla rodina Schreinerova v česko-bavorské hraniční oblasti rodem široce rozvětveným.

První informace o rodině Gustava Schreinerova začínají od Hanse Schreinerova. Hanse Schreiner koupil 24. února 1408 usedlost Pograd u Chebu. Právě od Chebu přišli Schreinerovi do Summerau u Lamu v bavorské Horní Falci kolem roku 1526. Ze stejného místa pochází i opat Johannes Schreiner. Hans Schreiner byl kolem roku 1570 správcem a tajemníkem jednoho z Rožmberků.

---

⁴³ NAVRÁTIL, Michal. *Almanach československých právníků: životopisný slovník československých právníků, kteří působili v umění vědě, krásném písemnictví a politice od Karla IV. až do naší doby*. 1930. vyd. Praha, 1930. str. 389

⁴⁴ Gustav Schreiner. *Wikipedie* [online]. 2013 [cit. 2014-02-19].

Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Gustav_Schreiner

Po tajemníku rožmberskému se uvádí, že po něm má jméno hora Schreinerberg – český Bobík.

Další osobností rodiny Schreinerových byl Petr Schreiner. Petr Schreiner byl bratr dědy JUDr. Gustava Schrainera. Stal se tajemníkem rakouského kancléře Metternicha.

Přímou otcovskou linii JUDr. Schreinerera odvozujeme od Hanse Schreinerera. Hans Schreiner přišel někdy v rozmezí let 1655 – 1670 do Brůdku u Všerub na Šumavě, kde se usadil. V Brůdku se Hansovi Schreinerovi narodil syn Jakob Schreiner.

Jakob Schreiner byl v Brůdku rolníkem. Byl dvakrát ženatý a z obou manželství se mu narodilo celkem šest synů, které pojmenoval křestním jménem Martin. Dne 30. září 1727 se Jakobovi narodil nejmladší syn, který jako jediný z dětí Jakoba Schreinerera zůstal naživu.

Martinu Schreinerovi a jeho manželce Margaretě se dne 24. srpna 1762 narodil syn, který dostal jméno Martin Bartoloměj. Martin Bartoloměj byl sedlákem a hostinským. Oženil se s dcerou všerubského měšťana Petera Greissingera Reginou. Ve své době byl zdatným obchodníkem, který koupil statek Nemilkov u Velhartic. Dále se stal majitelem statku Köhlenhof u Čachrova a statku Dolejší Krušec u Hartmanic. Měl asi šest dětí Martina, Georga, Ignaze, Ignaze, Josefa a Annu. Nejstarší syn Martin, který se narodil 9. listopadu 1795, se stal vlastníkem statku v Nemilkově. Syn Georg se stal vlastníkem statku Jiřičná. Syn Ignaz působil jako farář v kostele sv. Vintíře v Dobré Vodě. Další syn jménem Ignaz zdědil statek Dolejší Krušec. Dcera Anna se provdala za Müllera, majitele statku Palvínov.

Nejstarší syn Martin Schreiner, který zdědil statek Nemilkov, se oženil s Barborou Forsterovou. Jejich svatba se konala 15. ledna 1839 ve Všerubech. Barbora Forsterová pocházela ze staré všerubské měšťanské rodiny. V místní matrice se nacházejí údaje o její rodině již od roku 1643. Mezi předky manželky Martina Schreinerera najdeme zcestovalé obchodníky, vědce i rektora pražské univerzity.

Martin Schreiner byl jako jeho otec velmi aktivní. Roku 1829 se stal majitelem statku Horní Staňkov u Velhartic, jednoho z nejvýše položených statků v Čechách. Tento statek byl při koupi v dezolátním stavu, ale Martin Schreiner jej

opravil a dokonce i rozšířil o nové budovy, cesty, zavlažovací zařízení. Roku 1838 zdědil po bezdětném bratrovi Josefovi rodný statek Nemilkov.

Martin Schreiner měl s manželkou Barborou Forsterovou čtyři děti. Jedním z dětí byl právě syn Gustav, který se narodil 11. června 1847 v Nemilkově. Otec záhy zemřel a výchova zůstala jen na matce.⁴⁵

Gustav Schreiner studoval práva na Karlo-Ferdinandově. Roku 1870 získal titul doktora práv. Po studiích pracoval u dvorního rady Emanuela rytíře von Forstera, svého strýce, kde pracoval jako notářský kandidát.

Soukromou advokátní kancelář měl nejprve v Nýrsku v období 1876 – 1897. Od roku 1896 měl kancelář i v Plzni. Od roku 1890 žil na statku v Horním Staňkově, kde mimo jiné vedl zemědělské hospodářství. Angažoval se i ve veřejném a politickém životě. Stal se obhájcem zájmů německy mluvících obyvatel jihozápadních Čech.

Svůj podíl měl i na založení německé organizace Deutscher Schulverein. Tato organizace podporovala německé školství.⁴⁶

Gustav Schreiner se dále zasloužil o povolení vyšší německé reálky v Kašperských horách. Roku 1906 rakouská vláda povolila zřízení státní reálky s německou vyučovací řečí. Toto bylo stvrzeno smlouvou mezi tehdejším státním erárem a obcí města Kašperské hory. První třída byla otevřena dne 19. září 1906 v prostorách měšťanské školy v domech čp. 12, 13. Do první třídy nastoupilo 65 žáků.⁴⁷

Mimo jiné měl Schreiner snahu zvelebovat vzhled města Nýrska. Angažoval se u obecní i okresní správy města, aby zvelebovala Nýrsko parky, alejemi, sady či veřejnými budovami.

Podílel se na založení německého Schulvereinu, Böhmerwaldbundu i Ústředního německého zemědělského svazu.

---

⁴⁵ Významné šumavské osobnosti rodiny Schreinerovy. *Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích* [online]. 2014 [cit. 2014-03-22].

Dostupné z: http://www.kohoutikriz.org/data/w_burko.php

⁴⁶ Gustav Schreiner. *Wikipedie* [online]. 2013 [cit. 2014-02-19].

Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Gustav_Schreiner

⁴⁷ HROPENIAK, Vladimír. Historie: Hrad ducha, vědy a vzdělání. *ZŠ, ZUŠ a MŠ Kašperské Hory* [online]. 2003 [cit. 2014-02-19].

Dostupné z: <http://www.kasphory.cz/Histories.html>

Angažoval se ve všech velkých zemědělských organizacích pro jazykově německé oblasti Čech. Vynikal v oboru půdoznalectví, chovu dobytka, rostlinné výroby. Dále se staral jak o odbyt a finance, ale také o zemědělský tisk a vzdělání rolníků.

Za zmínku stojí i jeho zainteresovanost v kulturní oblasti. Stal se členem spolků pro dějiny Němců v Čechách. Další jeho aktivitou byla podpora nemajetných německých studentů.

Působil jako poslanec českých zemského sněmu. Od roku 1907 se stal poslancem c. k. říšské rady, kde prosazoval především potřeby německých občanů v Čechách. Na podzim roku 1908 se stal ministrem krajanem, jako reprezentant zájmů německých oblastí.

Stal se jedním z nejnenáviděnějších německých ministrů c. k. monarchie. Jedním z jeho politických nepřítelů byl Dr. Karel Kramář, který se stal prvním ministerským předsedou Československé republiky. Díky velkým neshodám v politice se musel Gustav Schreiner dne 21. února 1910 vzdát svého ministerského úřadu.

Gustav Schreiner získal veliký obdiv u německého obyvatelstva. Během první světové války převzal úřad viceprezidenta u tzv. Vyživovací rady ve Vídni.

Po rozpadu Rakouska-Uherska a vytvoření Československa byl pro Schreinera impulz odstěhovat se do Vídně, ale neučinil tak. Povzbuzoval a podporoval svoji národní skupinu až do svého konce. Dne 14. června 1922 po krátké nemoci umírá.⁴⁸

Notář Gustav Schreiner významně obohatil dějiny Plzně tím, že dne 12. prosince 1899 stál u zrodu akciové společnosti Škodovy závody. Notář Schreiner posvětil vznik této akciové společnosti tím, že sepsal všechny listiny, které vedly k založení akciové společnosti Škodovy závody. František Janáček ve své knize Největší zbrojovka monarchie popisuje valnou hromadu akcionářů,

---

⁴⁸ HROPENIAK, Vladimír. Historie: Hrad ducha, vědy a vzdělání. ZŠ, ZUŠ a MŠ Kašperské Hory [online]. 2003 [cit. 2014-02-19].

Dostupné z: <http://www.kasphory.cz/Histories.html>

jako malé, tiché a distingované shromáždění, které se stalo ustavující schůzí akciové společnosti Škodových závodů.⁴⁹

4.3. Popis notářské činnosti Leopolda Šefla

Spis notářský

27. ledna 1888 v čp. v Kralovicích před notářem Leopoldem Šeflem

Strany:

- 1) ženich František Beneš, bednář z Bujesil č. 16, plnoletý,
- 2) nevěsta Marie Fenclová z Kralovic č. 65
- 3) matka nevěsty Marie Fenclová domkářky z Kralovic č. 65
- 4) rodiče ženicha manželé Josef a Marie Benešových, držitelé usedlosti č. 16 v Bujesilech

Přítomní svědci, kteří byli přijati k tomuto spisu:

- 1) František Palát, rolník v Kralovicích č. 55
- 2) Antonín Rýdl, rolník v Kralovicích č. 57

Ženich František Beneš a nevěsta Marie Fenclová vstoupili před svědky do stavu manželského, slíbili si upřímnou lásku a nezrušitelnou věrnost. Zavázali se v jejich manželství setrvat až do smrti.

Snoubenci spolu uzavřeli svatební smlouvu i s rodiči ženicha a matkou nevěsty. Poté uzavřeli smlouvu dědickou a vzájemné poslední pořízení.

Matka nevěsty paní Marie Fenclová postoupila snoubencům do jejich úplného a neomezeného vlastnictví tyto nemovitosti:

---

⁴⁹ JANÁČEK, František. *NEJVĚTŠÍ ZBROJOVKA MONARCHIE: Škodovka v dějinách, dějiny ve Škodovce*. 1990. vyd. Praha., str. 190

- rodinný dům č.p. 65 v Kralovicích,
- stavební parcela č. 2284 v Kralovicích,
- zahrada č. 289 v Kralovicích,
- pozemky č. 4615, 4617 v Hubenově,
- pozemky č. 5203/2, 5204 v Kožlanech.

Dále matka nevěsty postoupí 200 zlatých rakouského čísla. Snoubenci tyto nemovitosti přijali a řádně obdrželi.

Ženich František Beneš přináší do manželství 400 zlatých rakouského čísla. Rodiče ženicha tuto částku vyplatí z hypotéky na nemovitosti č. 16 v Bujesilech následovně.

Matka nevěsty si ve smlouvě vyhradila bezplatnou trvající služebnost bydlení na postoupeném domku č. 65 v Kralovicích trvající do její smrti. Ve smlouvě byla specifikována místnost, kterou může matka nevěsty užívat a také specifikace, jak může hospodařit. Mimo tuto nemovitost si matka nevěsty vyhradila bezplatné užívání všech pozemků, které manželům postoupila. Snoubenci se naproti tomu zavazují bezplatně obdělávat tyto pozemky.

Marie Fenclová připomíná, že pro případ svého úmrtí dává dědický podíl své dceři Marii Fenclové a jejímu ženichu Františku Benešovi.

Snoubenci uzavřeli spolu za stálé přítomnosti svědků smlouvu pro případ smrti - smlouvu dědickou a vzájemné poslední pořízení. Zemře-li jeden z těchto snoubenců bez potomků zplozených v tomto manželství, považují se oba za univerzální dědice. Veškeré jmění movitosti a nemovitosti zdědí dědic dle této smlouvy ve výši $\frac{3}{4}$ a jmění ve výši $\frac{4}{4}$ zdědí, kdyby jeden z nich do tří let ode dne jejich sňatku zemřel.

Zemře-li jeden ze snoubenců se zanecháním dítěte, které bylo zplozené v tomto manželství, nastává zákonitá posloupnost dle občanského zákoníku.

Dále prohlašuje notář Leopold Šefl, že o této věci sepsal notářský spis. Tento spis přečetl všem účastníkům v přítomnosti svědků. Účastníci schválili toto znění a stvrdili jeho pravdivost svými podpisy.

Snoubenci dále připomněli, že nežádají zajištění svých pohledávek po 200 zlatých rakouského čísla na usedlosti č. 16 v Bujesilech s tím, že tak mohou učinit později.

V notářském spisu se dále uvádí, že rodiče Františka Beneše a matka nevěsty neumějí psát a že svůj souhlas stvrdí na tomto notářském spise každý třemi křížky.

Notářské poplatky: honorář za čas 8f, za psaní 1.40 f, kolky 3,5 f, **celkem: 13,15 f**

Leopold Šefl v notářském spisu uvedl, že pro ženicha Františka Beneše vydal jedno vyhotovení.

Notářské poplatky: za psaní 1.40 f, vidimace 1. 25 f, kolky 1, **celkem: 3,65 f**

Okresní úřad v Kralovicích ohlášen dne 4. února 1888 pod. č. 39 B, číslo jednací 830

Následuje 8 stránková naskenovaná smlouva

Ukázat dne čtvrtého února 1888 pod č. 39 B.
Okresní úřad Kralovický

8209
Jednatel
Leutnant
Stránka první.

Spis notářský

semého ledna _____ roku
třicátého osmátého osmdesátého smého _____ v
čp. 88 v Kralovicích _____ jest předě mnou
Leopoldem Seftlem, _____ c. k. notářem v Kralovicích
přelo papírů 88 _____ u přítomnosti stran mně osobně
známých: 1) Františka Benice, sedláře z Poryjevit čísla 10, jako
předsedu a odpovědného písaře, 2) J. J. Pavla, st. notáře, předsedu
mněho Marie Seftla z Kralovic čísla 65, 3) matky manželky
pána Marie Seftla, demoratky v Kralovic čísla 65, 4) rodiče
jmenovaných, páni manželé Karel a Marie Benicových, svědci
manželé čísla 10 v Poryjevitě, dále v přítomnosti mně vše známých
a známy dle známých svědků: pánů Františka Šalála, sedláka
v Kralovicích čísla 55, pánů Křivánska Rýdla, sedláka
v Kralovicích čísla 57, pánů p. p. Lammela, p. p. Pávkova
spolu písaři pán, sedláka čísla _____

Páni František Benice a manželka Marie Seftla, písaře
předsedu, odpovídá a platí manželky, svědků p. p. Pávkova, p. p. Lammela
a manželky p. p. Lammela, a p. p. Pávkova, p. p. Lammela, p. p. Pávkova
svědka a p. p. Lammela, p. p. Pávkova, p. p. Lammela, p. p. Pávkova

Maria Luiza.

aplik. uslugi za posao, ali neke, umotku z lakho spominjavajico
 su. Izjavljaju podaci pod čijim su D.P. imen. K.K. na danu, isto
 D.P. Kraljevićih se su na zahtevu Javne Kancelarije u Ma-
 rijinim Luizama pisali.

Za čitelo: Kraljevićih, matka, uvažavajući se na podanjenim danima
 isto. D.P. Kraljevićih, najobilnije, suptatnom, da joj, pomele
 naminiću serapani, vinde solun a ruskadnosu, plukelaset ty,
 aben, pleni parititavati ma' se pravo, padu, puetines, napuati
 netko, radme, uvažavati, pro rebe, fanicivati, s podunom, hrapada,
 jenu, ditiu, se netko, puetinai, se palodi, puait a upiat, na pidi,
 mudo, pro pletion, se, uklegi, mudo, pro, sunderu, na, ditiu, mudo
 pro, jenu, a ditiu, palni, uvažavati, a, u, puzeratu, puz, abiti, de, palodi,
 puzla, puzaduo, se, upulititit. Otkim, tako, uvažavati, se, matka, ditiu,
 palni, suptatni, uvažavati, suan, puzeratu, ke, Kraljevićih, a, čijel,
 paladitani, D.P. 1/2, a, D.P. 1/4, Kraljevićih, spati, tamu, se
 se, mudi, pakud, se, uvažavati, puzla, sama, puzeratu, puzelandi, ditiu, a,
 puzi, puzlatu, pladiti, mudo. Napuati, tamu, puzeratu, se, matka,
 puzeratu, puzeratu, se, byla, ditiu, puzeratu, matka, puzeratu, puzi,
 puzeratu, uvažavati, palni, puzeratu, na, mudi, uvažavati, ditiu, puzeratu, puzeratu,
 se, puzeratu, puzeratu, se, matka, puzeratu, ditiu, se, puzeratu, puzeratu, se,
 matka, puzeratu, puzeratu, uvažavati, puzeratu, puzeratu, puzeratu, a,
 puzeratu, puzeratu, a, ditiu, puzeratu.

Za puzi: Kraljevićih, se, gde, se, matka, Maria, Luiza, puzeratu
 puzi, puzi, pro, puzi, puzi, uvažavati, pladiti, puzeratu, puzeratu, puzi, a, puzeratu,
 nan, tako, puzi, puzi, puzi, Maria, Luiza, puzeratu, puzeratu, puzeratu, puzeratu,
 mudi, Javne, Kancelarije, u, Kraljevićih, puzeratu, ditiu. Otki, puzeratu,
 se, puzi, uvažavati, puzeratu, se, puzeratu, matka, puzeratu, puzeratu,
 puzeratu, puzeratu, puzeratu, gde, uvažavati, puzeratu, puzeratu, a, puzeratu,
 nan, uvažavati, puzeratu, puzeratu, puzeratu, puzeratu, Maria, Luiza, a,
 puzeratu, puzeratu, Javne, Kancelarije, u, Kraljevićih, puzeratu,
 ditiu, se, puzeratu, puzeratu.

Za reči: Kraljevićih, ditiu, uvažavati, puzeratu, puzeratu,
 Kraljevićih

Heinäkuu päivä

himmusa josta postilinjasta, nimenomaan, josta ja etäällä
etäällä ja ohimenoisista, josta, josta ja ohimenoisista, josta
nimenomaan, josta ja ohimenoisista, josta, josta ja ohimenoisista
nimenomaan, josta ja ohimenoisista, josta, josta ja ohimenoisista

Ennen - Niiden josta, josta ja ohimenoisista, josta, josta ja ohimenoisista
josta, josta ja ohimenoisista, josta, josta ja ohimenoisista
josta, josta ja ohimenoisista, josta, josta ja ohimenoisista

a) josta ja ohimenoisista, josta, josta ja ohimenoisista
b) josta ja ohimenoisista, josta, josta ja ohimenoisista

c) josta ja ohimenoisista, josta, josta ja ohimenoisista
d) josta ja ohimenoisista, josta, josta ja ohimenoisista

e) josta ja ohimenoisista, josta, josta ja ohimenoisista

Ennen - Niiden josta, josta ja ohimenoisista, josta, josta ja ohimenoisista
josta, josta ja ohimenoisista, josta, josta ja ohimenoisista
josta, josta ja ohimenoisista, josta, josta ja ohimenoisista

a) josta ja ohimenoisista, josta, josta ja ohimenoisista
b) josta ja ohimenoisista, josta, josta ja ohimenoisista
c) josta ja ohimenoisista, josta, josta ja ohimenoisista
d) josta ja ohimenoisista, josta, josta ja ohimenoisista
e) josta ja ohimenoisista, josta, josta ja ohimenoisista

Stranka perlo

ude, dno jich pialon psatljajr, pumel, parjalaly' maniel, nej-
stivati stivisim pialoncelas pminem legulu pialon lli
pla plalych jedam pro vady vyplati, kedelo kedlyh jeden
neb duby' z nich po uplymsti pladati killeliti, ale dno adalku
psatljajr, pumel, parjalaly' maniel parimmasavi mavi,
nykivisim pialonem pumeli plany pminem legulu niacta
vypladati.

penis - li jeden neb duby' x, kicelo pumelnes se ganceladimim
kilem v fando manielaly' pialonnych, ku mavi nasled, adkavi-
la pialonnesi' niole pialonni manieho pialonkilo ganceladimim.

Plany jix plany mavi mavi se pialonmaladimim pumeli,
sepal pum o sam pum pum ipin eo upi, nialadimim, pialonell
pum jix pialonmaladimim v pialonmaladimim pialonell, a kedri jix
nialadimim v pialon maladimim pialonell (L) a eo kedri pialonny
pialonmaladimim, hyl pialonell dno pialon pialon ad nialadimim
pialon pialon pialonmaladimim pialonell, a pialonmaladimim, se
pialonell pialonell havi nialadimim, malika Marie Juelasa jix se
pialonell pialonell, a pialonell v Stranku jialonell kile pialonny jialonell
pialonell pialonell, dno pialonell pialonell v pialonell, nialadimim;
nialadimim pialonell se dalyjony adalane v fando pialonell pialonell, a
pialonell se nialadimim, se malika Marie Juelasa pialonell
pialonell a mavi se pialonell pialonell, nialadimim duby', kedri na pialon-
pialonell nialadimim pialonell, nialadimim na pialonell pialonell
malika pialonell pialonell.

Dale se pialonell, se ani Marie Juelasa ani pialonell
pialonell pialonell nialadimim pialonell pialonell pialonell se pialonell
pialonell nialadimim pialonell pialonell pialonell, pialonell pialonell, se pialonell
pialonell pialonell pialonell.

Plany a nialadimim v nialadimim o pialonell kile pialonny pialonell

A

Meinika pichusa

posuhenci.

Maněni se přepočívá, je maněle Josef a Marie
Beněšovi, parť Manie ženatá, matka, penevadě se usávi
přáti nauiti, na kulo ppa. pance grameni, pve, puky - to jest
léi křičky přepočít, k mině jejích jměna pčítěte, pan
Frantisk Palát připral.

Hanasan po čas
200 ba 4/2 = 8/2
na prant 11/40.
kory 3/2/5
Naučen 10/1/5 = 1/1

Frantiska Marie

Frantisk Beněš

++ toje anamemiráti

Josefa Beněš

+++ tojest anamemiráti

Marie Beněšovi

+++ tojest anamemiráti

Marie Beněšová Josefa Beněš

ana

Frantisk Palát svědč

svědč a Poslední vůle

Josef Winston svědč

svědč a Poslední vůle

Leopold Siff

svědč a Poslední vůle

svědč a Poslední vůle

Lehale ppa. malárikaha vydal jsem ducimho duc ppa
jinicha frantiska Beněš p přijemil jeden vyka

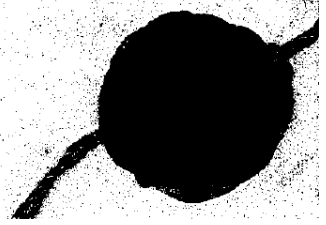
Stránka první

Samy' smířet. — *W* Kralovick dno listich prvního
leklua paku firišho prvního pouděcalih prvního.

Poplatení:
za první 1/4
" druhé 1/2
" třetí 1/4
Královic 18/65

Joseph Schepf
in notia.

4.4. Srovnání plzeňských notářů s plzeňskými advokáty

V období 1848 – 1918 na Plzeňsku působilo velmi málo notářů. Jejich přesný počet se mi nepodařilo zjistit. Na notářské komoře v Plzni statistiku notářů nevedou a na notářské komoře v Praze mě odmítli s tím, že k mému tématu nemají žádné informace, které by mi mohli poskytnout.

Ve srovnání s advokáty v této době na Plzeňsku, jako například advokát Josef Krofta, Matouš Mandl, Guldener Bernard, to je jiné. O advokátech této doby jsou napsané životopisy, rodokmeny, hojně se o nich psalo v právních časopisech, bohužel po notářích na Plzeňsku v 2. pol. 19. st. zbyly jen spisy, nikoli však životopisy.

Významní plzeňští advokáti

Josef Krofta

narodil se dne 27. února 1845 v obci Potvorov u Kralovic a zemřel dne 3. listopadu 1892 v Plzni.

V Plzni studoval v letech 1856 – 1864 gymnázium. Po gymnáziu nastoupil na Karlo-Ferdinandovu univerzitu, kde získal roku 1870 titul doktora práv. Po úspěšném dokončení Karlo-Ferdinandovy univerzity se stal koncipientem u plzeňského advokáta dr. Steinschneidera a následně si otevřel vlastní advokátní kancelář.

Josef Krofta se angažoval i v politickém životě města Plzni. Od roku 1878 zasedal v plzeňském obecním zastupitelstvu a v letech 1889 – 1992 vykonával funkci starosty v Plzni.

Během jeho působení na plzeňské radnici proběhla výstavba několika silnic, mostů a byl dokončen vodovod. Angažoval se dále v místních spolcích. Byl jednatelem Českého politického spolu v letech 1876 – 1879. Vykonával funkci předsedy kuratoria městských muzeí a publikoval do místních novin.⁵⁰

Pozornost plzeňského obyvatelstva na sebe získal tím, že obhajoval českou populaci, která v něm viděla naději na prospěch národa i obce.

---

⁵⁰ Josef Krofta: politik. *Wikipedie* [online]. 2013 [cit. 2014-02-23].

Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Krofta_\(politik\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Krofta_(politik))

Roku 1876 byl zvolen do zemského sněmu a o rok později do říšské rady. Krofta vždy pamatoval na prospěch české země a to jak v otázkách hospodářských, tak i národnostních. Krofta byl členem staročeského klubu. Rok 1890 byl pro dr. Kroftu zásadní. Tohoto roku odešel z politických důvodů z říšské rady, vzdal se funkce starosty okresního zastupitelstva a věnoval se už jen úřadu Plzeňského purkmistra.

Roku 1889 se stává primátorem. Během své funkce se zasloužil o stavbu gymnázia, průmyslové školy, dostavění vodovodu.

Dr. Krofta se oženil roku 1871 s Marií Svátkovou a měli spolu sedm dětí. Dne 3. listopadu 1892 Dr. Krofta podlehl dlouhé nemoci.⁵¹

Matouš Mandl

Narodil se 27. ledna 1865 v Plzni a v Plzni také zemřel dne 23. prosince 1948. Matouš Mandl pocházel z rodiny zlatníků.⁵² Roku 1882 absolvoval v Plzni gymnázium a poté studoval v Praze českou právnickou fakultu Univerzity Karlovy, kde se roku 1886 stal doktorem práv.

V letech 1887 – 1888 působil jako auskultant při krajském soudu v Plzni. Poté absolvoval u advokátů JUDr. Antonína Jindry a JUDr. Stanislava Wopršálka advokátní praxi.⁵³ Roku 1896 si v Plzni otevřel vlastní advokátní kancelář na adrese Školní 10.⁵⁴

Mandl se zabýval všemi druhy práva. Hlavní jeho advokátní praxe bylo zastupování plzeňského průmyslu. Mandl se stal právním zástupcem velkých plzeňských podniků, jako pivovaru či Škodovky. Podniky nejen zastupoval, ale i v nich figuroval, například byl členem jednatelského sboru Grafických závodů Neuber, Pour a spol., místopředsedou správní rady akciové společnosti

---

⁵¹ MICHALOVÁ, Olga. *Vývoj advokacie v Plzeňském regionu v letech 1918 - 1955*. Plzeň, 2001. Rigorózní práce. Západočeská univerzita, str. 58

⁵² MICHALOVÁ, Olga. *Vývoj advokacie v Plzeňském regionu v letech 1918 - 1955*. Plzeň, 2001. Rigorózní práce. Západočeská univerzita, str. 76

⁵³ Právník 1888, str. 848, pod nesprávně uvedeným jménem Mandel Matěj

⁵⁴ Právník 1893, str. 519

Železářny a smaltovny Bertelmus v Plzni, První české vzájemné pojišťovny v Praze a předsedou dozorčí rady Západočeského elektrikářského svazu.

Spolu s JUDr. Bernardem Guldenerem a JUDr. Kroftou založili roku 1911 Plzeňskou banku. Mandl byl předsedou správní rady. Tato banka se měla stát hlavní finanční základnou plzeňského průmyslu. Tento projekt byl velmi úspěšný. Po prvním roce své existence banka vykázala přes milion korun vkladů, které po čtyřech letech dosáhly neuvěřitelných 4,5 milionu korun.

Dr. Mandl měl v plzeňském obchodu a průmyslu nezastupitelné místo díky znalostí z obchodního práva. A to byl také důvod, proč se stal tak významným advokátem své doby, dokázal si získat důvěru svých klientů. Dr. Mandl měl vlastnosti, jako jsou píle, houževnatost, vytrvalost, a tak zapůsobil na klienty. Do poslední minuty se rval o vítězství svých klientů.

Dále poskytoval právní služby plzeňským velkostatkům a hlavně zastupoval město Plzeň. Ve své době byl nejvytíženějším a nejvyhledávanějším plzeňským advokátem.

Být tak oblíbeným a vyhledávaným advokátem přinášelo i své ovoce. V letech 1905 – 1906 činila průměrná roční odměna Dr. Mandla dva až čtyři tisíce korun, což bylo v té době oproti ostatním povolání až třikrát více.

Samozřejmě, že ne každému advokátu se dařilo tak dobře, jako Dr. Mandlovi. A ještě spíš tím, že měl tu možnost dělat právního zástupce městu Plzni. To se nelíbilo hlavně německým advokátům, kteří chtěli získat tuto funkci pro sebe.

Dalším okruhem Mandelova činnosti bylo zakládání a nesmíme zapomenout i účastenství v plzeňských spolcích, jako například byl Spolek přátel výtvarného umění, Národní jednota pošumavská, Krejcarový spolek, Měšťanská Beseda, Spolek obecní kuchyně, Okresní komise pro péči o mládež, Ústřední matice školská.

Dr. Mandla v roce 1897 kandidoval do obecního zastupitelstva, kde byl zvolen. Roku 1902 byl zvolen řádným členem a roku 1904 se stal členem městské rady. Byl členem různých obecních komisí, jako byla komise školská, právnická, disciplinární či zkušební. Dále byl vedoucím referátů, jako například statistika, městské plynárny, veřejné osvětlení, atd.

Na jaře roku 1913 se stal prvním radním a tedy prvním náměstkem purkmistra. Tehdejší městská správa vyžadovala, aby zástupcem purkmistra byla osoba s právnickým vzděláním. Po smrti dr. Václava Petáka v zimě roku 1917 byl obecním zastupitelstvem zvolen plzeňským purkmistrem.

Ve funkci plzeňského purkmistra však nezůstal dlouho. Svůj úřad opustil roku 1919 a působil jen jako náměstek starosty za národní demokracii a vedl referát věcí uměleckých a zachování památek.⁵⁵

Během činnosti v městské radě se Mandl zasloužil o provedení různých reforem, provedení sčítání lidu roku 1910 a 1921, dále o zřízení jatečného trhu, rozšíření jatek, městské plynárny či veřejného osvětlení. Po Mandlovi byla pojmenovaná i budova obecných a měšťanských škol.

S manželkou Růženu Čiperovou měl syna Vladimíra, který se stejně jako otec stal právníkem a vědcem.⁵⁶

Bernard Guldener

Narodil se 15. srpna 1868 v Plzni a v Plzni i zemřel 4. února 1939. Bernard Guldener pocházel ze slavné rodiny Guldenerů. Jeho otec byl významný plzeňský notář, básník a literát.

Po vystudování střední školy v Plzni nastoupil na právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze.⁵⁷ Na právnické fakultě univerzity Karlovy v Praze promoval dne 19. července 1905.⁵⁸

Po absolvování advokátní praxe soudní a advokátní, se stal advokátem v Plzni. Advokátní kancelář si Bernard Guldener otevřel ve Veleslavínově ulici čp. 24.

---

⁵⁵ BALOUN, Daniel. *Advokacie plzeňského regionu do roku 1918: rigorózní práce*. Plzeň, 2004. Rigorózní práce. Západočeská univerzita, str. 59

⁵⁶ MICHALOVÁ, Olga. *Vývoj advokacie v Plzeňském regionu v letech 1918 - 1955*. Plzeň, 2001. Rigorózní práce. Západočeská univerzita, str. 75

⁵⁷ BALOUN, Daniel. *Advokacie plzeňského regionu do roku 1918: rigorózní práce*. Plzeň, 2004. Rigorózní práce. Západočeská univerzita, str. 71

⁵⁸ MICHALOVÁ, Olga. *Vývoj advokacie v Plzeňském regionu v letech 1918 - 1955*. Plzeň, 2001. Rigorózní práce. Západočeská univerzita, str. 51

Bernard Guldener s advokátem Matoušem Mandlem patřil ke skupině okolo F. Schwarze, V. Petáka či J. Čiperý. Stál za programem Karla Kramáře a byl členem mladočeské strany. Stal se jednatelem politického Národního klubu.⁵⁹ Roku 1907 byl zvolen do výboru městské spořitelny, působil zde dlouho a stal se i jejím ředitelem.⁶⁰

Byl předsedou jednatelského výboru Plzeňské banky, kde se podílel i na jejím založení v roce 1910. Plzeňská banka se roku 1914 přeměnila ze společnosti s ručením omezeným na akciovou společnost a Bernard Guldener se stal předsedou nového ústavu.

Roku 1911 se stal starostou plzeňského okresu. Zasloužil se o založení okresního parku na Borech, založil vědeckou knihovnu, kterou pojmenoval po jeho předchůdci J. Čiperovi s názvem Okresní vědecká knihovna Čiperova.

Stal se předsedou výboru České srdce, které během první světové války pečoval o školní mládež a chudé plzeňské rodiny. Po válce byl funkcionářem Národního výboru v Plzni. Po čase se vytratil z politického života a soustředil se na regionální otázky.

Vydavatelská a tiskařská firma Grafických závodů, Městský pivovar či Spojené akciové pivovary Plzeň to jsou vše společenství, kde se Guldener Bernard angažoval.⁶¹

Guldener Bernad byl v komisi městského zastupitelstva zvolený pro volební období od 1913.⁶² Byl členem spolku Obecná kuchyně v Plzni,⁶³ zástupcem samosprávy okresu plzeňského.⁶⁴

---

⁵⁹ MICHALOVÁ, Olga. *Vývoj advokacie v Plzeňském regionu v letech 1918 - 1955*. Plzeň, 2001. Rigorózní práce. Západočeská univerzita, str. 51

⁶⁰ SCHIEBL, František. *Almanach královského města Plzeň na rok 1913: Škodovka v dějinách, dějiny ve Škodovce*. 1913. vyd. Plzeň: nakladatelství obce královského města Plzeň - tiskárna českého deníku, 1913. Ročník I.str. 453

⁶¹ BALOUN, Daniel. *Advokacie plzeňského regionu do roku 1918: rigorózní práce*. Plzeň, 2004. Rigorózní práce. Západočeská univerzita, str. 71

⁶² SCHIEBL, František. *Almanach královského města Plzeň na rok 1913: Škodovka v dějinách, dějiny ve Škodovce*. 1913. vyd. Plzeň: nakladatelství obce královského města Plzeň - tiskárna českého deníku, 1913. Ročník I., str. 151

⁶³ SCHIEBL, František. *Almanach královského města Plzeň na rok 1913: Škodovka v dějinách, dějiny ve Škodovce*. 1913. vyd. Plzeň: nakladatelství obce královského města Plzeň - tiskárna českého deníku, 1913. Ročník I.str. 388

Dne 3. dubna 1913 byl zvolen jednatelem Chorobince císaře Františka Josefa I., který založil Aug. Fodermayer.⁶⁵

Zajímal se mimo jiné o divadlo a umění. Podporoval kulturu a u příležitosti 75. výročí od založení Měšťanské besedy byl jmenován jejím čestným členem.

Spravoval pozůstalost svého otce. Spolu s plzeňským historikem prof. Emilem Felixem vydali roku 1938 Básnický odkaz B. Guldenera. Toto dílo obsahovalo 51 čísla lyrických, 80 sonetů a další jiné básně.

Dne 4. února 1939 zemřel na záchvat srdeční mrtvice.⁶⁶

---

⁶⁴ SCHIEBL, František. *Almanach královského města Plzeň na rok 1913: Škodovka v dějinách, dějiny ve Škodovce*. 1913. vyd. Plzeň: nakladatelství obce královského města Plzeň - tiskárna českého deníku, 1913. Ročník I.str. 445

⁶⁵ SCHIEBL, František. *Almanach královského města Plzeň na rok 1913: Škodovka v dějinách, dějiny ve Škodovce*. 1913. vyd. Plzeň: nakladatelství obce královského města Plzeň - tiskárna českého deníku, 1913. Ročník I.str. 448

⁶⁶ BALOUN, Daniel. *Advokacie plzeňského regionu do roku 1918: rigorózní práce*. Plzeň, 2004. Rigorózní práce. Západočeská univerzita, str. 72

4.5. Mimoplzeňští notáři

Humper Kar. Rud., JUC., auskultant v Klatovech

Narodil se roku 1858, zemřel roku 1888 v Klatovech. Stal se kandidátem notářství v N. Kdyni, poté auskultantem v Klatovech.

Přikláněl se k básníkům, kteří vystoupili na sklonku 80. let 19. století. Psal povídky, básně a kritiky. Zajímal se mimo jiné i o italskou literaturu.⁶⁷

Feyerfeil Čeněk, notář v Karlíně

Narodil se 4. srpna 1845 v Plzni, zemřel 5. října 1920 v Karlíně. Práva studoval jak v Praze, tak ve Vídni.

Ve Vídni se stal spoluzakladatelem spolku č. studentů Vltava, z něhož povstal český akademický spolek. Roku 1874 byl jmenován notářem v Polici, roku 1879 byl jmenován v Rakovníku a roku 1891 v Karlíně. V Polici se stal okresním starostou i členem obecního zastupitelstva. Pomáhal chudému obyvatelstvu tkalcovskému tím, že dodávky plátna pro nemocnice a věznice v Rakousku objednával prostřednictvím okresního výboru. Na jeho popud byla roku 1884 uspořádána výstava krajinská, založena zimní hospodářská škola a česká tržnice na chmel. Aktivně se podílel na železničním spojení Rakovníka s Kralovicemi a Plzní s Louny.

Vydal knihu Pět a dvacet let činností a snažení samosprávného okresu Rakovnického (1865-1890). Psal do časopisu Rakovnický hospodářský věstník.

Zajímal se o chmelařství. Získal stříbrný pohár od Schwarzenbergera a zlatou medaili od pivovarského spolku pro království České. Byl členem zemědělské rady, čestným občanem Police n. Met., Ledhuje, Čisté, Újezda,

---

⁶⁷ NAVRÁTIL, Michal. *Almanach československých právníků: životopisný slovník československých právníků, kteří působili v umění vědě, krásném písemnictví a politice od Karla IV. až do naší doby.* 1930. vyd. Praha, 1930. str. 157

hospod. Spolků v Polici n. Met., Rakovníce i Křivoklátě. V Karlíně byl zvolen do městského zastupitelstva. Získal vyznamenání ryt. Kříže Fr. Jos.⁶⁸

4.6. Notářství v Manětíně

Notářský obvod v Manětíně byl stejný s obvodem okresního soudu v Manětíně. Obvod tvořily obce: „*Bezvěrov (Bernklau), Brdo, Břesín (Wiresohin), Bučí, Česká Bouvice, Čestětín, Dolní Bělá (Unterbela i Neustadt), Doubravice (dříve Německá Doubravice), Dražeň, Hluboká, Hodovís, Horní Bělá, Hrádek (Ratka), Hubenov, Hůrky, Hvozd (Fosslau), Chraštovice (Krastiwits), Kamenná Hora, Kaznějov, Korýtko, Lomička, Loza, Luková, Manětín, Mezí (Mösing), Mrtník, Nečtiny (Netachetin), Odlezly (Voitles, pak osada k obci Hluboká), Ondřejov, Plachtín, Pláně, Potok, Rabštejn nad Střelou (Rabenstein), Račín, Rybnice, Strážiště (Stradischt), Stvolny, Štišov, Trnová, Újezd, Vladměřice, Vlkošov Wilkischau), Vražné, Vysočany, Zahrádka, Zhořec*“⁶⁹

Manětínské notářství bylo dle notářského řádu z roku 1850 v obvodu notářské komory a notářského archivu zemského soudu v Praze. Dle notářského řádu z roku 1855 bylo manětínské notářství v obvodu notářské komory zřízené v Plzni při sborovém soudu první instance. Vydáním notářského řádu z roku 1871 patřilo manětínské notářství do stejného obvodu jako dle notářského řádu z roku 1855. Změna nastala až roku 1908, kdy Notářská komora v Praze přijala plzeňský obvod. Tato situace trvala do roku 1949. Poté byl vytvořen v sídle krajského soudu v Plzni obvod krajského notářského sboru v Plzni. Notářství v Manětíně zůstalo do roku 1951, kdy se utvořilo státní notářství v Plasích.

Listiny, které byly sepisovány v Manětíně, byly zpočátku psány v němčině. Důvodem bylo, že okres Manětín byl značně poněmčený. Čeština se uplatňovala až v 80. letech 19. stol.

---

⁶⁸ NAVRÁTIL, Michal. *Almanach československých právníků: životopisný slovník československých právníků, kteří působili v umění vědě, krásném písemnictví a politice od Karla IV. až do naší doby*. 1930. vyd. Praha, 1930. str. 96

⁶⁹ HUBKA, Petr, Vlasta PETRLÍKOVÁ a Marie VITOUŠOVÁ. *Notáři Okresu Plzeň - sever: Kralovice, Manětín 1857 - 1909*. Plasy, 1982, str. 31 (nepublikovaný strojepis archivní pomůcky)

Notářský úřad v Manětíně se nacházel v Manětíně čp. 97. Prvním známých notářem byl Ludvík Mayer. Ludvík Mayer působil v notářském úřadu v Manětíně v letech 1867 – 1870. Dne 20. srpna 1867 sepsal první spis a dne 16. února 1870 poslední. Jeho úřad obsahoval 14 notářských listin.

Po notáři Ludvíku Mayerovi byl roku 1870 jmenován notářem Václav Hilmer. Notář Václav Hilmer působil v notářském úřadu v Manětíně do roku 1879. Dne 6. srpna 1870 sepsal první spis a dne 15. září 1879 poslední. Jeho úřad obsahoval 6. 363 notářských listin. Od září 1879 do března 1880 nebylo místo notáře obsazeno.

Dne 1. března 1880 nastoupil do úřadu notáře pan Václav Marhal. Od března do 14. října 1896 sepsal 9. 909 notářských listin.

Dne 15. října 1896 převzal notářský úřad pan Josef Korál. Josef Korál do 6. září 1909 sepsal 6. 000 notářských listin.

Veřejný úřad notáře byl roku 1909 převeden k obvodu notářské komory v Praze, kde byl pro tento notářský úřad i archiv.⁷⁰

4.7. Notářství v Kralovicích

Notářský obvod v Kralovicích byl stejný s obvodem okresního soudu v Kralovicích. Obvod tvořily obce: „*Babina, Bílov, Bohy, Břežany, Břízsko, Brodeslavy, Buček, Bujesily, Bukovina, Černíkovice, Čistá, Čivice, Dobříš, Dolní Hradiště, Dřelec, Hedčany, Hlince, Hodyně, Holovousy, Horní Hradiště, Hradecko, Chockov, Chříš, Jerov, Kaceřov, Kočín, Koryta, Kozojedy, Kožlany, Kralovice, Křekovice, Lednice, Lhota, Lhotka, Liblín, Milíčov, Mladotice, Nebřeziny, Obora, Plasy, Potvorov, Rakolusky, Robčice, Řemešín, Sedlec, Slatina, Studená, Šípy, Trojany, Všehrady, Vsesulov (Schlösselhof), Výrov, Žebnice.*“⁷¹

---

⁷⁰ HUBKA, Petr, Vlasta PETRLÍKOVÁ a Marie VITOUŠOVÁ. *Notáři Okresu Plzeň - sever: Kralovice, Manětín 1857 - 1909*. Plasy, 1982, str. 31 (nepublikovaný strojepis archivní pomůcky)

⁷¹ HUBKA, Petr, Vlasta PETRLÍKOVÁ a Marie VITOUŠOVÁ. *Notáři Okresu Plzeň - sever: Kralovice, Manětín 1857 - 1909*. Plasy, 1982, str. 20 (nepublikovaný strojepis archivní pomůcky)

Kralovické notářství bylo dle notářského řádu z roku 1850 v obvodu notářské komory a notářského archivu zemského soudu v Praze. Dle notářského řádu z roku 1855 bylo kralovické notářství v obvodu notářské komory zřízené v Plzni při sborovém soudu první instance. Vydáním notářského řádu z roku 1871 patřilo kralovické notářství do stejného obvodu jako dle notářského řádu z roku 1855. Notářská komora v Praze přejímá roku 1908 plzeňský obvod.

Notářství nebylo státním úřadem jako okresní soudy. V Kralovicích bylo místo jen pro jednoho notáře. Notář mohl zaměstnat další pracovníky notářského úřadu, musel je ale platit. Počet pracovníků notářského úřadu v Kralovicích byl v různých obdobích nesterýný. Většinou notářský úřad představoval notáře a jeho spolupracovníka.

Sídlo notářského úřadu v Kralovicích bylo v čp. 88. Prvním známým notářem byl Ferdinand Funk. Do funkce notáře byl ustanoven dne 19. července 1857. Dne 22. srpna 1857 sepsal první spis a dne 21. února 1870 poslední. Notářské spisy byly sepisovány nejprve německy. První spis psaný česky byl spojen s datem 18. listopadu 1861. I přes tento česky napsaný spis převládá při sepisování notářských spisů jazyk německý. Ferdinand Funk působil ve svém úřadu do roku 1870. Celkem sepsal 175 notářských spisů. V období od února 1870 do července 1870 byl úřad notáře neobsazený.

V červenci 1870 nastoupil do úřadu notáře po Ferdinandu Funkovi Leopold Šefl. Ve funkci veřejného notáře působil do své smrti, tj. do 16. 3. 1889. Dne 25. července 1870 sepsal první spis. Celkem sepsal 8. 709 notářských spisů. Za jeho působení ve funkci veřejného notáře v Kralovicích začíná převládat v úředních listinách čeština.

Zastupujícím notářem v Kralovicích byl dne 10. 3. 1889 jmenován Hynek Holendr. Notář Hynek Holendr pokračoval v agendě bývalého notáře pana Leopolda Šefla. Dne 19. března 1889 sepsal první spis pod číslem 8. 710 a dne 13. července 1890 pod číslem 9. 302 poslední.

Hynek Holendr byl dne 24. července 1890 jmenován veřejným notářem v Kralovicích. Dne 7. srpna 1890 sepsal první spis a dne 11. června 1896 poslední. Celkem sepsal 3. 434 notářských spisů.

Dekretem krajského soudu v Plzni byl dne 3. července 1896 ustanoven zastupujícím notářem pan Otto Ott. Notář Otto Ott pokračoval v agendě notáře Hynka Holendra do 31. 12. 1896. Poslední listinu sepsal dne 21. prosince 1896. Celkem sepsal 3. 522 notářských spisů.

Od 1. 1. 1897 byl ustanoven veřejným notářem JUDr. Karel Batěk, který zde působil do března 1904. Celkem sepsal 2. 522 notářských listin.

V květnu 1904 byl jmenován do funkce veřejného notáře v Kralovicích notář Jan Krajíček. První spis sepsal dne 4. května 1904 a dne 16. srpna 1909 poslední. V této době již bylo veřejné notářství převedeno k obvodu notářské komory v Praze, kde byl zřízen pro notářský úřad v Kralovicích i archiv.⁷²

---

⁷² HUBKA, Petr, Vlasta PETRLÍKOVÁ a Marie VITOUŠOVÁ. *Notáři Okresu Plzeň - sever: Kralovice, Manětín 1857 - 1909*. Plasy, 1982, str. 20 (nepublikovaný strojepis archivní pomůcky)

Závěr

Notářství na území rakouských a českých zemí vlastní historickou tradici a nejuživnější vzor, který byl v notářských řádech v druhé polovině 19. stol. napodobován, představovalo notářství francouzské. Tento princip byl původně recipován v Dalmácii a pak se rozšířil po celé monarchii. Činnost notářské praxe byla velmi různorodá a přesná klasifikace jednotlivých agend dosti obtížná. Z této situace pak vyplývaly pestré názory na definici notářství. V rakouském prostředí převažoval názor, že notářství je prvkem státního zřízení. Buď úřadem, nebo dokonce orgánem státu.

Ustavování do notářského úřadu se provádělo jmenováním vyhrazeným ministru spravedlnosti, na základě konkurzu, který vypisoval orgán stavovské notářské samosprávy, notářská komora. Výkon notářského úřadu byl neslučitelný s výkonem advokacie a placeného státního úřadu s výjimkou učitelství. Působnost se vztahovala vždy na soudní obvod soudu první instance, do něhož byl jmenován.

V Českých zemích byly vytvořeny notářské komory v Praze, České Lípě, Mostě, Chrudimi, Plzni, Brně, Olomouci a Opavě. V monarchii dále existoval dalších 10 komor. Komora si vytvářela své řídicí orgány. Komory dozíraly na chování a úřední činnost notářů a vedly seznamy kandidátů notářství. Zakročovaly při sporech mezi notáři a rozhodovaly o stížnostech, které byly na ně podány, mohly je i kázeňsky postihovat. Spolupůsobily rovněž při obsazování uvolněných notářských míst a byly oprávněny podávat návrhy na odstranění nedostatků v činnosti notářů k ministerstvu spravedlnosti a činit doporučení na změnu právní úpravy notářství.⁷³

Recepční zákon z 28. října 1918 převzal veškerý rakouský právní řád, v jehož důsledku došlo k recipování i právní úpravy notářství. V Českých zemích tedy platil rakouský notářský řád č. 75/1871 ř. z. a na Slovensku zákonný článek z roku 1874, ve znění zákonného článku VII z roku 1866.

---

⁷³ *Učebnice: Dějiny právního stavu a právnických profesí. Univerzita Karlova v Praze – Právnická fakulta: ediční středisko PF UK Praha, 1999. str. 119,120*

V období první republiky platil pro notáře „*numerus clausus*“ a počet a síla notářů byla pevně stanovena ministrem spravedlnosti. Notáře jmenoval ministr spravedlnosti, jenž měl i nejvyšší dozor nad výkonem notářství. Jednalo se o agendu soudně komisařskou, nad níž náležel dozor na nižší úrovni krajským nebo vrchním soudům, na jiných úsecích praxe pak autonomním notářským orgánům, tedy notářským komorám. Tento stav přetrvával i v prvních poválečných letech.⁷⁴

Jak jsem již v úvodu předestřela, informací o notářích na Plzeňsku není mnoho. Možná to bylo i tím, že notáři této doby se nevěnovali pouze notářství. Ve srovnání s advokací, je to velký rozdíl. Advokáti měli práci v každém období, kdežto notáři byli často proti advokátům utlačováni. Notáři měli více povolání, byli to významní politici, obchodníci, hudebníci, spisovatelé či básníci.

---

⁷⁴ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Organizace soudnictví, notářství a advokacie: vysokoškolská právnická učebnice*. Praha: Linde, 1997. ISBN 80-720-1051-4, str.253

Resumé

Notary Office in the Austrian and Czech territory has a long tradition. The most influential and imitated model was in 19th century the French model. This principle was originally incorporated in Dalmatia and later on was spread through whole empire. Notary's activities were very diverse so that the precise classification of particular agendas was very difficult. That is why there were different points of views on definition of Notary Office. There predominated a view in Austrian territory that Notary Office is part of public administration, public office or even more governmental agency.

The person was collated as a Notary by minister of justice. A selection of a future Notaries were based selection procedure organized by Notarial Chamber. Notarial practice was abhorrent to advocacy and paid position in state administration. The only exception was position of teacher. The force of a Notary was only within the area of sphere of action of the court of justice where the notary was collated.

There were established Notarial Chambers on the Czech territory in Praha, Česká Lípa, Most, Chrudim, Plzeň, Brno, Olomouc and Opava. There were other 10 Notarial Chambers in empire. Each Chamber constituted its own directorial body. Chambers monitored behavior and professional activities of notaries. They also administrated lists of notary candidates. They solved disputations between notaries as well as complaints against notaries and further on they could disciplinary punished the culpable notaries. Chambers also cooperated on collation of new notaries. They were entitled to give in proposals related to notarial profession and recommendations to Ministry of Justice.

The Law from 28th October 1918 incorporated whole Austrian system of law, including law related to notary office. There entered in force Act no. 75/1871 ř.z. on the Czech territory and legal article from year 1874, in word of legal article VII from year 1866.

There was in force "numerous clausus" in Czechoslovakia in the time 1918 – 1938. That means fixed number of notaries and their powers by Ministry of Justice. Minister of justice collated notaries as well as he/she supervised practice of notaries.

As I have mentioned in introduction, there is not much information related to notaries in Plzeň region. Perhaps the reason is that notaries by that time did not pursue only notary practice. If compare with advocacy it is big difference. Advocates got pursuit in any period of time, whereas notaries compared to advocates were very often oppressed. Notaries usually had more professions. They were important politicians, businesspeople, musicians, writers or poets.

Seznam použité literatury a pramenů

Knihy

Hácha Emil, WEYR František, HOETZEL Jiří, LAŠTOVIČKA Karel a HAVELKA Jiří. *Slovník veřejného práva československého*. Brno: Polygrafia - Rudolf M. Rohrer, 1932. II.,

BRÁZDA Jiří, BÉBR Richard a ŠIMEK Pavel. *Notářství: jeho vývoj, organizace a pravomoc*. ACADEMIA Praha, 1976. ISBN 509-21-826, str. 10

SCHELLE, Karel a Jaromír TAUCHEN. *Historie notářství v dokumentech*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing ve spolupráci s The European Society for History of Law, 2012. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-87475-23-2. str. 7

SKŘEJPEK, Michal. *Právníký stav a právníké profese v minulosti*. Vyd. 1. Praha: Havlíček Brain Team, 2007. ISBN 978-809-0360-990

ŠKARDA, Jak. a KUČERA Jan. *Právník: časopis věnovaný vědě právní i státní. Orgán právníké jednoty v Praze*. Praha: nakladatel a vydavatel Dr. Ed. Grégr, 1867. Ročník VI.

JÍLEK, Tomáš. *Kapitoly z historie západních Čech 20. století*. V Plzni: Západočeská univerzita, Ústav celoživotního vzdělávání, 2010. ISBN 978-80-7043-927-2.

MILOSLAV BĚLOHLÁEK. *Archív města Plzně: průvodce po fondech a sbírkách*. západočeské nakladatelství, 1987

Schiebl, J: *Ze staré i nové Plzně*. Díl III, 1 vydání, Plzeň, Plzeňský obzor 1910

HRUŠKA, M. *Knih paměti král. krajského města Plzně*. 1. vydání. Plzeň, 1883.

Tamtéž

NAVRÁTIL, Michal. *Almanach československých právníků: životopisný slovník československých právníků, kteří působili v umění vědě, krásném písemnictví a politice od Karla IV. až do naší doby*. 1930. vyd. Praha, 1930.

JANÁČEK, František. *NEJVĚTŠÍ ZBROJOVKA MONARCHIE: Škodovka v dějinách, dějiny ve Škodovce*. 1990. vyd. Praha.

SCHIEBL, František. *Almanach královského města Plzeň na rok 1913: Škodovka v dějinách, dějiny ve Škodovce*. 1913. vyd. Plzeň: nakladatelství obce královského města Plzeň - tiskárna českého deníku, 1913. Ročník I.str.

BĚLOHLÁVEK, M. a kol.: *Dějiny Plzně II., Západočeské nakladatelství v Plzni 1967*

Časopisy

Ad Notam: Jubilejní číslo k 10 výročí obnovy notářství v České republice. Praha, 2003.

Právník

Internet

Jména. *Malostranský hřbitov* [online]. 2012 [cit. 2014-02-14].

Dostupné z: <http://www.malostranskyhrbitov.cz/mapy-a-jmena/>

ON-LINE katalog. *Knihovna města Plzně* [online]. 2014 [cit. 2014-02-10].

Dostupné z: <http://lanius.kmp.plzen-city.cz/>

Bulletin 1/2012 [online]. 2012 [cit. 2014-02-16].

Dostupné z: http://www.snplzen.cz/wp-content/uploads/2012/05/Bulletin-1_12.pdf

Josef Ambrož Gabriel: Životopis. *Databáze knih.cz* [online]. 2014 [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/zivotopis/josef-ambroz-gabriel-11661>

Václav Šediva. *Wikizdroje* [online]. 2013 [cit. 2014-02-18]. Dostupné z: www.wikisource.ogr./wiki/autor:Václav_Šediva

Gustav Schreiner. *Wikipedie* [online]. 2013 [cit. 2014-02-19]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Gustav_Schreiner

HORPENIAK, Vladimír. Historie: Hrad ducha, vědy a vzdělání. *ZŠ, ZUŠ a MŠ Kašperské Hory* [online]. 2003 [cit. 2014-02-19]. Dostupné z: <http://www.kasphory.cz/Histories.html>

Významné šumavské osobnosti rodiny Schreinerovy. *Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích* [online]. 2014 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: http://www.kohoutikriz.org/data/w_burko.php

Josef Krofta: politik. *Wikipedie* [online]. 2013 [cit. 2014-02-23]. Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Krofta_\(politik\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Krofta_(politik))

Ostatní prameny

BALOUN, Daniel. *Advokacie plzeňského regionu do roku 1918: rigorózní práce*. Plzeň, 2004. Rigorózní práce. Západočeská univerzita,

MICHALOVÁ, Olga. *Vývoj advokacie v Plzeňském regionu v letech 1918 - 1955*. Plzeň, 2001. Rigorózní práce. Západočeská univerzita

Archiv

HUBKA, Petr, Vlasta PETRLÍKOVÁ a Marie VITOUŠOVÁ. *Notáři Okresu Plzeň - sever: Kralovice, Manětín 1857 - 1909*. Plasy, 1982(nepublikovaný strojopis archivní pomůcky)

Kroc,F.: Synové a dcery. Z archiválií rodiny Pankrázů, in: Archivní zpravodaj, Čtvrtletník Státního okresního archivu Plzeň – sever, č. 2,3, z 1. června 2000

Notářství Plzeň I – František Adler (1850 – 1873), Václav Klieber (1873-1896),
notářství Plzeň II. – František Pankraz (1850 – 1856), Eduard Klotz (1857 – 1891)

Státní Okresní archiv Plzeň

Státní Okresní archiv Plzeň – sever (Plasy)

Státní Okresní archiv Plzeň – jih (Blovice, Nepomuk)